

การประชุมชำระปฏิทินและหนังสือปีใหม่เมืองล้านนา (ประกาศสงกรานต์) ครั้งที่ 2
ณ ห้องประชุมชั้น 3 อาคารพระธรรมสิทธิศาสตร์ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร อ.เมือง จ.เชียงใหม่
(ในภาพ พระครูอดุลสัจจกิจดี กำลังบรรยาย)
6 เมษายน 2545

พระภิกษุ - สามเณร มัคคทายก และบุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมฟังการประชุมชำระปฏิทินฯ ครั้งที่ 2

การประชุมชำระปฏิทินและหนังสือปีใหม่ของเมืองล้านนา (ประกาศสงกรานต์) ครั้งที่ 3
ณ ห้องประชุม หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่
26 ตุลาคม 2545

มัคทายกที่เข้าร่วมรับฟังการประชุมชำระปฏิทินฯ ครั้งที่ 3

การประชุมชำระปฏิทินและหนังสือปีใหม่เมืองล้านนา (ประกาศสงกรานต์) ครั้งที่ 4
ณ อาคารเรือนเดิม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันที่ 2 พฤศจิกายน 2545

พระราชพุทธิญาณ เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่
ทำพิธีเปิดการประชุม "การชำระปฏิทินและหนังสือปีใหม่เมืองล้านนา (ประกาศสงกรานต์) ครั้งที่ 6
วันที่ 20 มกราคม 2546

ศ.ดร.ประเสริฐ ณ นคร
ปาฐกถาในการประชุมชำระปฏิทินและหนังสือปีใหม่เมืองล้านนา (ประกาศสงกรานต์) ครั้งที่ 6
ณ ห้องประชุมใหญ่ หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่
วันที่ 20 มกราคม 2546

อ.ทวี สว่างปัญญางกูร

ปาฐกถาในการประชุมชำระปฏิทินและหนังสือปีใหม่เมืองล้านนา (ประกาศสงกรานต์) ครั้งที่ 6 ณ ห้องประชุมใหญ่ หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่

วันที่ 20 มกราคม 2546

ผู้เข้าร่วมการประชุม

การชำระปฏิทินและหนังสือปีใหม่เมืองล้านนา (ประกาศสงกรานต์) ครั้งที่ 6

ถ่ายรูปไว้ร่วมกันไว้เป็นที่ระลึก

วันที่ 20 มกราคม 2546

Handwritten text in Burmese script, consisting of approximately 15 lines. The script is dense and cursive, typical of traditional Burmese manuscripts.

Handwritten text in Burmese script, consisting of approximately 15 lines. The script is dense and cursive, typical of traditional Burmese manuscripts.

ประกาศสงกรานต์ หรือหนังสือปีใหม่เมืองดังกล่าวข้างต้น เป็นแม่แบบตายตัวซึ่ง
โหราจารย์ยึดถือเป็นหลักในการคำนวณ และมีรายละเอียดที่แตกต่างไปจากของไทย
โดยตัวอย่างที่สมบูรณ์ของประกาศสงกรานต์ล้านนา บันทึกไว้ในเอกสารใบลาน ฉบับวัดดวงดี
จ.เชียงใหม่ หนังสือปีใหม่เมืองฉบับนี้ คัดลอกในปี พ.ศ. ๒๓๙๔

หนังสือปีใหม่เมือง ฉบับวัดดวงดี

มังคลวุฒิสิริสุรา นมสัตุ จุลศักราชได้ ๑๒๑๓ ตัว ญญชรณำกัมโพชพิไล
ในคิมหันตฤดู จิตรมาส กฤตสน นักษัตรคมี รวีวารโคง ไทยภาษาวาปีรวงไคล เดือน ๗
แรม ๗ คำ พรว่าไว้วันอาทิตย์ ไทยกำเหมา ดีดี ๒๒ นาที ดีดี ๓๐ ตัว พระ
จันทจณยุทธโยชโสเดสดีจเข้าเทียมเม่นักชดตฤกษ์ตัวถ้วน ๒๐ ชื่อว่าบุพผาสาธ-
เทวดา ปรากฏในธนุกเดโชราศี นาทีฤกษ์ ๒๙ ตัว เสี่ยงยามกองเด็ก แล้วเข้าสู่ยามแดร
๒ ลูก นาทีปลาย ๑ บาท ๑๔ พินา ๒ (๕?) ปราณ ๑๐ อักขระ ลัคนาถึงประจิก
(พฤศจิกายน) อาโปราศี กิณนวางค์ ๖ ลูกต้น กิณตรียางค์ ๓ ลูกต้น

ยามนั้นวิสังกรม คือพระสุริยาอาทิตย์ ทรงยังวัดดาภรณ์เครื่องประดับมีวรรณะ
อันแดง สุนขระโจอมและต่างขระจระหู ประดับด้วยแก้วปาวาร มือขวาถือดอกบัว มือซ้าย
ถือหมวก สถิตนั่งพับพะเนางเชิงเหนือรด จรดด้วยม้าขาว อว่ายหน้าไปสู่หนบัพพะ
เสด็จย้ายจากมื่นประเทศไปสู่เมษราศีทางโคณวิถีเข้าใกล้เขาพระสุเมรุราช

ขณะนั้นยังมีเทวดาตนหนึ่งชื่อแพงสี มาแต่จตุตมหาราชิกา กระทำกฤษดาพิมล
ทรงพาหุรัด ทัดดอกส้มสุก มาอยู่ถ้ำดาร์รับเอาสังฆานต์ไปซื้อสมันตสังฆานต์ อันตรายจัก
เกิดมีแก่เศรษฐีและพ่อค้าทั้งหลาย พริกเกลือจกแพง คนมักเป็นดุ่มเป็นผี ออกสูกออก
ไส เหตุตามคาถาว่า ภาโณ รวีวาเร สงกรม รดพาหน นิสินัน คุณหาติด คจเจต นครา
พานิชเสฏฐี จราจรกริสเร ดังนี้แล

ในวันสงกรานต์ไปนั้น จึ่งหื้อครูบาอาจารย์เจ้านาย ท้าวพระยาเสนาอำมาตย์
ไพร่ราษฎรทั้งมวลเอากันไปสู่สระโบกขรณี แม่น้ำเค้าไม้จอมปลวกใหญ่ หนทางไคว
เส้นสุ่มกัน อว่ายหน้าไปสู่ทิศหนตะวันตก อาบองค์สรงเกศเกล้าเกศีลอยจิงไรเสียในที่
ทั้งหลายผุ้นั้น แล้วมานุ่งทรงผ้าเลื้อผืนใหม่ ทัดดอกไม้ส้มสุก หากจักมีอายุยืนยาวไป
ชะแล

ในวันสงกรานต์ไปนั้น อย่าหื้อคนทั้งหลายมีใจขุ่นมัวกวณเกล้าด้วยบาป เป็นต้น
ว่าปาณาติบาต อทินนาทาน กาเมสุมิจจารา อย่าผิดข้อร้องเถียงกัน หื้อมีสมัคคะ
จันทาพร้อมเพรียงกัน ชำระหอเรือนบ้านช่องกวาดทรายตายหญ้า ช่วงวัดวาอาราม
ช่วงไม้ศรีเจติย์พระธาตุ ขนทรายใส่วัด ก่อเจติย์ทราย พำเพ็งจำศีลกินทานฟังธรรม
เมตตาภาวนาไปวันนั้น จักมีผลอาานิสงส์กว้างขวางมากนักชะแล เดือน ๗ แรม ๘ คำ
วันจันทร์เป็นวันปุติ คือว่าวันเนา ปศุจกกระทำมังคลกัมมัสถ์อันแล เดือน ๗ แรม ๙
คำ พรว่าไว้วันอังคาร ไทยดับไล่ ดีดี ๒๔ นาที ดีดี

๓๐ ตัว พระจันทร์จรณยุติ เสด็จเข้าเที่ยวเทียบมณิกษัตตฤกษ์ตัวถ้วน ๒๒ ชื่อสรวณ-
เทวดา ปรากฏในมังกรปดวิราสี นาทีฤกษ์ ๑๔ ตัว เสี่ยงยามดูดเข้า แล้วเข้าสู่ยามกอง
งาย ๑ ลูกนาที ปลาย ๑ บาทน้ำ ชำปลาย ๔ พืช ๒ ปราณ ๑๐ อักขระ ลัคนา
ถึงวิสหปดวิราสี กิณนวงค์ ๓ ลูกต้น กิณดริยางค์ ๖ ลูกต้น ยามนั้นศักราชจึงขึ้น
แถมตัวหนึ่งจึงเป็น ๑๒๑๔ ตัว ปีเต่าใจแล

ปีนี้ได้เศษ ๒ ชื่อพิสสยัสสะ ไกรักษาปี เสือรักษาป่า เปิดรักษาน้ำ จักรักษา
เดือน รุดตจกักรักษาอากาศ ปชุนณเทวบุตรรักษาดิน พรหมณ์เป็นใหญ่แก่
คน จักรเป็นใหญ่แก่สัตว์ ๔ दिन นกยางเป็นใหญ่แก่สัตว์ ๒ दिन ไม้พร้าวเป็นใหญ่แก่ไม้
จริง ไม้บงเป็นใหญ่แก่ไม้กลวง หล้าปล้องเป็นใหญ่แก่หล้า โอซารสดินบัสมีหลาย
นาคราชขึ้นน้ำ ๓ ตัว บันดาลหื้อฝนตก ๒๐๐ ห่า จัดเป็นต่างได้ ๒ ต่าง แต่ละต่าง
กว้างได้ ๖๐ โยชนะ ลึก ๓๐ โยชนะ จักตกในสัตตบริภัณฑ์และมหาสมุทร ๑๐ ส่วน
คือว่า ๑๐๑ ห่า ตกในอรัญญิกหิมวันตประเทศ ๗ ส่วน คือ ๖๓ ห่า ตกในมนุษยโลก
เขตเมืองคนเรา ๔ ส่วน คือ ๓๖ ห่า

เดือน ๘, ๙, ๑๐ ฝนบัสันัก ตกสน้อย (นิดหน่อย) ห่าบใหญ่ พริกเกลือจักแพง
ยามนั้น เดือน ๑๑, ๑๒ ฝนจึงตกนัก ข้าวของดี ข้าวปีปานกลาง ฝนจักตกห่าฟ้าข้าว
เดือน ๓ จักได้ยินคำอันร้อนใจทางหน่อสาน เท่าบพौरาย ลูกอ่อนเกิดมาปีนี้
ประหยาปัญญา มีข้าวของเป็นที่รักหุมแก่คนทั้งหลาย จักได้เป็นนักปราชญ์บัณฑิต อายุ
๘๐ ปีชะแล

ปีนี้ไม้เคื่อเกลี้ยงเป็นพญาแก่ไม้กลวงไม้ตันทั้งมวล ไม้เลื้อยอยู่ไม้กะเจาะ ไม้เลื้อยอยู่
ไม้อันใดอย่าได้หักฟันตัดป่ายังไม้อันนั้น คั้นจักกระทำมัจฉกรรมเยื้องใด ให้บูชาไม้เลื้อย
อยู่ไม้นั้นเสียก่อนแล้วกระทำ หากจักสมฤทธิชะแล เทวดาวางเครื่องประดับหนทักขณะ
ปาปเคราะห์ตกหนอาคไนย์ ปาปลัคนาดกหนพ่ายพ ในทิศ ๓ แห่งนี้ กระทำมัจฉ-
กรรมและอาบนํ้าคำหัวชำระตนตัว อย่าอว่ายหน้าไปต้อง บัติ

ปีนี้ราศีมีน เดือน ๙ วัน ๖ ดีถี ๕ ตัว ฤกษ์ตัวถ้วน ๑๔ ยามถ้วน ๖ เป็นราศี
เดือน ดีถีวันยามฤกษ์ปุตติ บัควรจักกระทำมัจฉกรรมสักอันแล ราศีสิงห์ เดือน ๖ วัน
๔ ดีถี ๑๑ ฤกษ์ตัวถ้วน ๗ ยามถ้วน ๓ เป็นราศีเดือน ดีถีวันยามฤกษ์อธิปัตติ ดีกระทำ
มัจฉกรรมช้อนชะแล

นพเคราะห์ทั้ง ๙ รวมกันอยู่ราศีเมถุน ๓ ตัว คือ ธรณี ชีดาบ กวางซาบ อยู่
กุมภ ๓ ตัว คือ กวางซาบ น้ำเน่า เขียว อยู่ตุลย์ ๓ ตัว คือ เขือกเหล็ก ไฟ จร

ปาปจัดตรงค์คือ ๑, ๘ อยู่มีน ๓ อยู่กักรกฎ ๗ อยู่ประจิก (พฤษจิก) ๗ เทครัว
อยู่มีน ๑ (๘?) เทครัวอยู่มังกร คันถูกแล บ่ถูกแล ในชาตาบุคคลผู้ใดให้บูชาเสียตาม
อุปเทศเทอะ

โสมจัดตรงค์คือ ๒ อยู่กันย์ ๔ แล ๘ ชันคำอยู่มังกร ๕ อยู่ประสภ (พฤษภ) ๖
อยู่ประจิก (พฤษจิก) คันถูกแล บ่ถูกแล ในชาตาบุคคลผู้ใด ให้บูชาเอาโชคเทอะ

ปีนี้ท้าวพระยาโยธาริพล ป่าวสาวแก้วแสง ทองฝ้ายดอก แก่นหมาก เหี้ยกขวาง
ยาเคี้ยว หางไหม ปลาแห้งถั่วเน่าเต้าแดงผักแพง ลมไฟน้ำมันต่างๆ ไม้กลวงฝูงนี้

เมืองนาม ๒,๕,๘ ได้เศษ ๖ ถูก เมืองนาม ๑,๔,๗ ได้เศษ ๓ แพงปานกลาง เมืองนาม ๓,๖ ได้เศษ ๐ แพง

นักบวช ผ้าจีวร ผ้าเหลือง ชีءึงน้ำอ้อย น้ำตาล สาดหมอน คำ น้ำอ้อัก ปูนเรือ พรวาดาลเหล็ก เพ็ก บาตร แม่ร้างแม่หม้าย ผ่น น้ำเล็ก ใบไม้ต่าง ๆ ฝูงนี้ เมืองนาม ๑,๔,๗ ได้เศษ ๖ ถูก เมืองนาม ๓,๖ ได้เศษ ๓ แพงปานกลาง เมืองนาม ๒,๕,๘ ได้เศษ ๐ แพง

ผ้าขาวผ้าแดง ผ้าแระ ผ้าเทศ ข้าวเปลือก จิน มาด ดินไฟ ฝ้ายเส้น เปี้ยเงิน บ้านเมือง หมาก ไหม ไรสวน ครั่ง ชีร์ปลาเน่า น้ำหอม น้ำคราม หน่อถ้านลูกไม้ ต่าง ๆ ฝูงนี้ เมืองนาม ๓,๖ ได้เศษ ๖ ถูก เมืองนาม ๒,๕,๘ ได้เศษ ๓ แพงปานกลาง เมืองนาม ๑,๔,๗ ได้เศษ ๐ แพงแล

อดีตวรพุทธศาสนาคลาล่งแล้วได้ ๒๓๔๔ พระวัสสา ปลาย ๑๑ เดือน ปลาย ๔ วัน นับแต่วันพระยารวันคืนหลัง อนาคตวรพุทธศาสนาจักมาภายหน้าบับยัง ๒๖๐๕ พระวัสสา ปลาย ๒๑ วัน นับแต่วันปากปีไปภายหน้า ตามฎีกาชินกาลมาลินี สังกะตเหตุเอาบวกสมกันเต็ม ๕๐๐๐ พระวัสสาบเศษ เหตุตามฎีกาวิมตติวินทนี อันมหาพิลาศสัมมิหรี เจ้าหากวิสัชชาแบ่งสืบ ๆ มานันแล

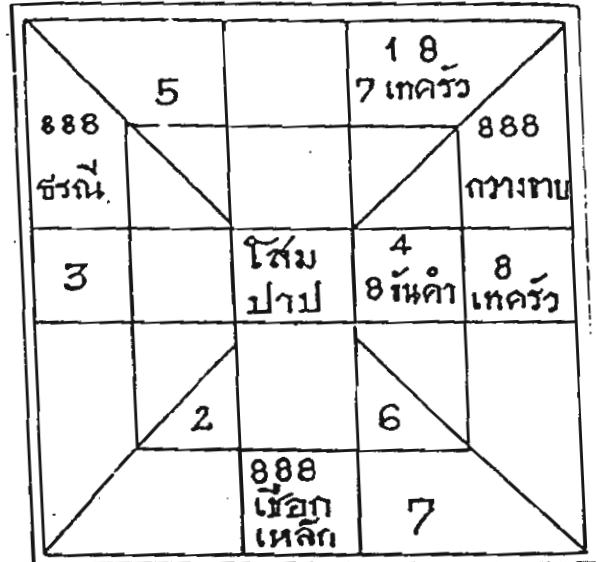
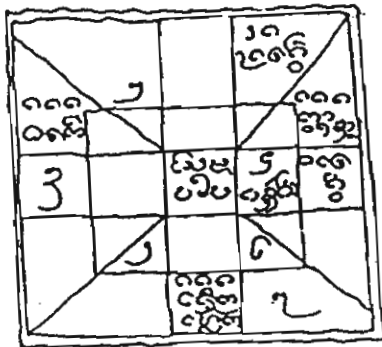
ปีนี้มี เดือน ๑๐ สองที ควรดินมณฑพระสงฆ์องค์การบรมชิโนรสมหานาค กระทำชำระกิจอุปสภกรรมในทุติยสาฬหปณณมี คือว่าเดือน ๑๐ ทุติยเพ็งเม้งวัน ๗ แล้วสมาทานเข้าปุริมวัสสาในวันแรมหนึ่งค่ำ พระจันทร์เที่ยวเทียมนักชัตตฤกษ์ตัวถ้วน ๒๑ ชื่อว่าอุตตราสาธ ในมังกรปถวิราศี ตามตั้งพุทธบัญญัติว่า วิเสกวิสัณขชุตต์ ติตถิปณณรสี ภเว วสุส ภเว อุปคต ภเว อาสาฬห ปาฏิปทเท ดังนี้ ให้ชอบปีเดือนวัน เทศกาลฤดูพระ ๑ .๒ (อาทิตย์ จันทร์) อันเป็นประธานแห่งโลกตามชนบดำเนิน ราชประเพณีสืบ ๆ มานันแล ปรีโยสานะ สมตดา

(วันออกคำเดือน) (วันเม้ง) (วันไทย) (วันเก้าก้อง)

๘	๒	รวงไคล	ยี่เพียง
๙	๔	รวงไล่	รับตาย
๑๐	๕	กตเสด	๙ กอง
๑๐	๗	กตสี	รับตาย
๑๑	๒	กตเสด	รองปิ่น
๑๒	๓	กตเหมา	ขวาได้
๑	๕	กตเร้า	ปิ่นดอก
๒	๖	เป็กยี่	ใส่เจ้า
๓	๑	เป็กสัน	ปิ่นตาย
๔	๒	เมืองเป้า	ใส่เสีย
๕	๔	เมืองเมด	สุปัก
๖	๖	รวายไจ้	ท่ายพล้าว
๗	๑	รวายสง่า	รับได้

๔๔๓๔๒๕ หรศณ
 ๓๒๔ กรมคตพละ
 ๔๑๗ อวมาน
 ๑๕๐๑๕ มาสุเกณท์
 ๒๔ ดีดี วัน ๓ เป็นพญาวัน
 ศักราช ๑๒๑๔ ปีเต่าใจ ... (๗)

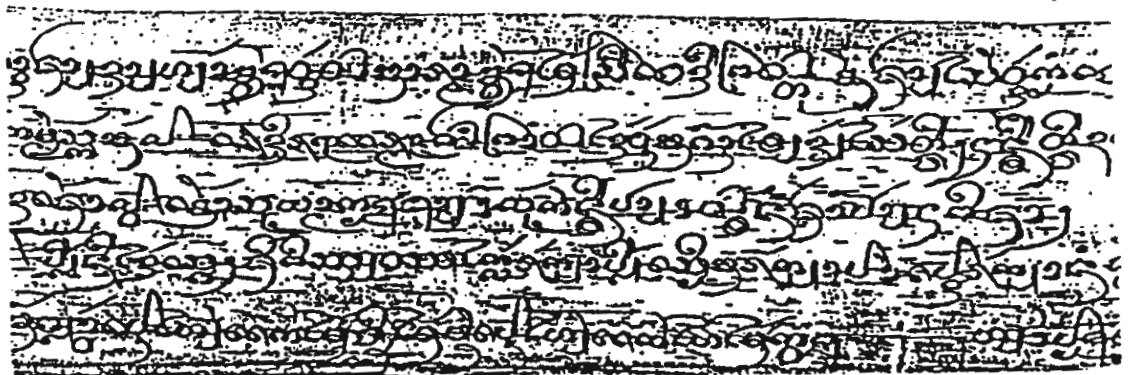
(โขงชาตา)

สิ่งที่น่าสนใจในเอกสารฉบับนี้คือ การใช้คำทั้งที่เป็นสังขานต์และ
 สงกรานต์ คือมีทั้งตัวสะกดที่ใช้ ข.ไข่ ในสังขานต์ และ กร. ในสงกรานต์ หรือสังกรานต์
 ส่วนวันเนาหรือวันเนาว์นั้น ตามต้นฉบับเขียนวันเนา โดยมีศัพท์ภาษาบาลีกำกับคือ
 ปุติ แปลว่าเนาเสีย

กล่าวได้ว่าหนังสือปีใหม่ ฉบับวัดดวงดี เป็นปฏิทินสงกรานต์ที่เก่าแก่ ซึ่งยืนยัน
 ให้เห็นถึงความเชื่อแบบดั้งเดิม ก่อนที่ล้านนาจะรับเอาปฏิทินของไทยมาใช้ในเวลาต่อ
 มา

หนังสือปีใหม่เมือง ฉบับวัดดวงดี

รูปแบบการเขียนหนังสือปีใหม่ล้านนา (ฉบับวัดหนองคอง)

มังคละวุฒิกาลานาถะสังกรมสวัสดิ์ สิริสุภมัสสุ จุลศักราชได้ _____ ตัว _____ ส่นำกับโพชะจะจอมพิสัยในคิมทานอุด
 _____ โอง ไทภาสว่าปี _____ เดือน _____ ออก/แรม _____ ค่ำ _____ พระจันทร์จรมนุชโยชน์
 โสเดเสด็จเจ้าเทียวเทียมนักจัดฤกษ์ตัวถ้วน _____ ชื่อ _____ เทวคาปรากฏใน _____ รวายนสินาทฤกษ์ _____ เสี่ยงยาม _____
 ลูกนาที _____ ปลาย _____ บาท _____ พิจจนา _____ ปราณ _____ อักขระกินนวงค์ลูกถ้วน _____ กินครียางค์
 ลูกถ้วน _____ ยาม _____

สังกรมคือพระสุริยา _____ (นัง นอน ยืน เดิน) ทัดทรงเครื่องอสังการประดับไปด้วยวัดถาอาภรณ์
 อันมีสี _____ มือขวาถือ _____ มือซ้ายถือ _____ ลูกทน _____ ยังมีนางเทวดาผู้ชื่อว่า _____
 มาอยู่ถึรับเอาชื่อสังกรวนค้ำไปยาม _____

คนทั้งหลายจัก _____ เหตุตามกล่าว _____ ภาโนสังกรม ปฏิคโชน จ มหาททาวิสเร
 ในวันสังกรวนค้ำไปนั้น ท้อคนทั้งหลายชวนกันไปสู่สระไปกจรมณเฒ่าใหญ่ ทนทางโค่วสี่เส้นสุ่มกัน แลเค้าไม้ใหญ่จอมปลวก อว่าย
 ทนเข้าสู่ทน _____ สระสร้างเกยเกล้าเกสือาบ ลอยจ้งไรเสียในที่ทั้งหลายผู้่งนั้น แลมานั่งทรงผ้าผืนใหม่ทัดทรงยังคอก _____
 อันเป็นพระยาดอกไม้อากจกมีอายุยืนยาวไปจะแล อย่าท้อมีใจจุ่นมัว กระทำบาปนำสัตว์ติดชีวิต อย่ากระทำอหิณนาทณ
 กาเมสุมิจจาจาร ฆิธจ้องร้องเถียงกับด้วยกัน ท้อมีใจสมัครพร้อมเพรียงกันกระทำบุญท้อทาน รักษาศีล เมตตามาวนาไปใจจ้ง
 ะแล

เดือน _____ ออก _____ ค่ำ _____ เป็นวันปฤติคือว่าวันเนา เดือนออกแรม _____ ค่ำ _____ เม้งวัน _____ ไทวัน _____ คติ _____ ตัว
 นาทิดิ _____ ตัว พระจันทร์จรมนุชโยชน์โสเดเสด็จโจรนาการ ว่ายท่นารตเจ้าเทียมด้วยนักจัดฤกษ์ตัวถ้วนชื่อ _____
 เทวคาปรากฏในราศี _____ นาทฤกษ์ตัวเสี่ยงยาม _____ ลูกนาทีปลายปลาย _____ บาท _____ พิจจนา _____
 ปราณ _____ อักขระกินนวงค์ลูกถ้วน _____ กินครียางค์ลูกถ้วน _____ ยาม _____

จุลศักราชจ้งขึ้นแถมตัวนี้ _____ เป็นศักราชได้ _____ ตัว ปี _____ รักษาปี _____ รักษาเดือน _____
 รักษาหน้า _____ รักษาอากาศ _____ เป็นใหญ่แก่คน _____ เป็นใหญ่แก่สัตว์ ๔ คิน _____ เป็นใหญ่
 แก่สัตว์ ๒ คิน _____ ไม้ _____ เป็นใหญ่แก่ไม้จ้ง ไม้ _____ เป็นใหญ่แก่ไม้กลวง _____ เป็นใหญ่แก่ท่นาทั้งหลาย
 ด้เลื้อยอยู่ _____ อย่าได้สับฟันไม้อันนั้น จ้างเป็นอุบาทว์ เทวคาใจประคุด _____ นาคท้อน้ำ _____ ตัว
 ฝนมี _____ คกในมหาสมุทร _____ ทำ คกในสัตตบริภัณฑ์ _____ ทำคกในมหาสมุทรเมืองคน _____ ทำ คก (หัว/ทาง/กลาง) ปี
 พิจชะของปลุก _____ นาไท้ง _____ นาคอน _____ เทวคาวางเครื่องประดับทน _____ ปาปลคทะคกทน
 _____ ปาปลคคกทน _____ ในกิสสะ ๓ แห่งนี้จักกระทำมั่งคละบ่ควรบั้นหน้าไปค้องแล

เดือน _____ คติ _____ วัน _____ ยาม _____ ฤกษ์ _____ เป็นอธิปัตินปีนี้ คิกระท่ามั่งคละซ้ออันแล
 ปาปจคุรังคะ ๑๓๗๔ อยู่ ๗/๔ เทควัวอยู่ ๖ ๔ ธวัณ ๖ ๔ จาว ๖ ๔ จีดาบอยู่ ๖ ๔ กวางจาบ ๖ ๔ น้ำเนา ๖ ๔
 ๔ น้ำเจียวอยู่ ๖ ๔ เจือกเหล็ก ๖ ๔ ไฟ ๖ ๔ จออยู่ ๖ ๔ คินลูกลักแลลัก ลูก ๒ แล ๒ าคาแห่งปู่ละผู้ใด ท้อปู่เจ้าเอาโจค
 เทอะ

โสมจคุรังค์ ๒๔๔๖ อยู่ ๖ ๔ จันคำอยู่ ๖ ๔ คินลูกลักแลลัก ลูก ๒ แล ๒ ในชะคาแห่งปู่ละผู้ใด ท้อปู่เจ้าเอาโจค
 เทอะเมืองนามแพงถูก

อดีตวรพุทธศาสนา ล่วงแล้วได้ _____ พระวัสสา ปาย _____ เดือน _____ วัน _____ อนาคตศาสนาจักมาพาย
 หน้า _____ พระวัสสา ปาย _____ เดือน _____ วัน _____ ปีนี้ _____ ชื่อ _____ ควรนิมนคณา
 พระอริยสังฆะเจ้าเจ้าวัสสาในเดือน _____ แรมค้ำ ๑ ค้งยัดฤกษ์กวินคิโนทนี อันมหาพิลังคสาห์มรสีหากแบ่งสิบ ๖ มานันแล

ชื่อเดือนภาษาบาลี

มคสิรมาส	คือ	เดือน อ้าย	(เดือน 3 เหนือ)
ปุสฺสมาส	คือ	เดือน ยี่	(เดือน 4 เหนือ)
มาฆมาส	คือ	เดือน สาม	(เดือน 5 เหนือ)
ผกฺคณฺณมาส	คือ	เดือน สี่	(เดือน 6 เหนือ)
จิตฺตมาส	คือ	เดือน ห้า	(เดือน 7 เหนือ)
วิสาขมาส	คือ	เดือน หก	(เดือน 8 เหนือ)
เชฏฐมาส	คือ	เดือน เจ็ด	(เดือน 9 เหนือ)
อาสาฬหมาส	คือ	เดือน แปด	(เดือน 10 เหนือ)
สาวณฺณมาส	คือ	เดือน เก้า	(เดือน 11 เหนือ)
ภทฺทมาส, โปฏฺฐมาส , โปฏฺฐปทมาส	คือ	เดือน สิบ	(เดือน 12 เหนือ)
อสฺสยุจฺจมาส	คือ	เดือน สิบเอ็ด	(เดือน เกียง เหนือ)
กคฺคติกมาส	คือ	เดือน สิบสอง	(เดือน ยี่ เหนือ)

นักษัตร (ดาว, ดาวฤกษ์) 27 หมู่

1. อัศวินี (อัสวายุ)	คือ	ดาวม้า มี 7 ดวง
2. ภรณี	คือ	ดาวก้อนเส้า มี 3 ดวง
3. กฤติกา	คือ	ดาวลูกไก่ หรือ ดาวแม่ไก่ มี 8 ดวง
4. โรहिณี (พรมมี)	คือ	ดาวคางหมู มี 7 ดวง
5. มฤคศิร (อาครนายณี)	คือ	ดาวหัวเนื้อ มี 3 ดวง
6. อาร์ทรา	คือ	ดาวตาสำเภา มี 1 ดวง
7. ปุณพัสุ	คือ	ดาวสำเภาทอง มี 3 ดวง
8. บุษยะ (สิริยะ)	คือ	ดาวสมอสำเภา มี 5 ดวง
9. อาสะเลชา	คือ	ดาวเรือน มี 5 ดวง
10. มะฆา	คือ	ดาวงูผู้ มี 5 ดวง
11. บุรพผลคุณี	คือ	ดาวงูเมีย มี 2 ดวง
12. อุตมผลคุณี	คือ	ดาวเตตาน มี 2 ดวง
13. หัสตะ	คือ	ดาวศอกคู่ มี 5 ดวง
14. จิตรา	คือ	ดาวตาจระเข้ มี 1 ดวง
15. สวาติ	คือ	ช้างพัง มี 5 ดวง
16. วิสาขา	คือ	ดาวคันฉัตร มี 5 ดวง
17. อнуราธา	คือ	ดาวประจักษ์ตร มี 4 ดวง
18. เชษฐา	คือ	ดาวช้างใหญ่ มี 14 ดวง
19. มูลา	คือ	ดาวช้างน้อย มี 9 ดวง
20. บุรพาชาล	คือ	ดาวสัปคับช้าง มี 3 ดวง
21. อุตราชาล	คือ	ดาวตรงอน มี 5 ดวง
22. ศรวัน (ดาวหลักชัย)	คือ	ดาวหลักชัย มี 3 ดวง
23. ชนิษฐา (ศรวิษฐา)	คือ	ดาวไซ มี 4 ดวง
24. ศตภิช	คือ	ดาวพิมพ์ทอง มี 4 ดวง
25. บุรพัทธราท (ไปฐราท)	คือ	ดาวหัวเนื้อทราย มี 2 ดวง
26. อุตรัทธราท	คือ	ดาวไม้เท้า มี 2 ดวง
27. เรวดี	คือ	ดาวปลาตะเพียน มี 16 ดวง

๑๒๐

๑๒๑

๑๒๒

๑๒๓

ตัวอย่างสำเนาต้นฉบับ ใบลานขนาดสั้น ของ พ่อหนานอินทอง เจ้าภูโง่น บ้านแม่ณาเรือน ต.ท่าผา อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

[illegible][illegible]

ตัวอย่างสำเนาฉบับ พิเศษของวัฒนธรรมของ ต.หนองตอง อ.หางดง จ.เชียงใหม่

Handwritten text in Arabic script, likely from a manuscript.

பெரியகோட்டை

பெரியகோட்டை

၁။ ဤစာသည် ဤသို့ ဝါဒဖြန့်ချိရာ၌ အသုံးပြုရန် ဖန်တီးထားသော စာတည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။
 ၂။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။

၇	၈	၉
၆	"	၅
၄	၃	၂

၃။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။
 ၄။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။

၁။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။	၂။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။
၃။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။	၄။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။
၅။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။	၆။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။
၇။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။	၈။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။
၉။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။	၁၀။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။

၅။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။
 ၆။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။

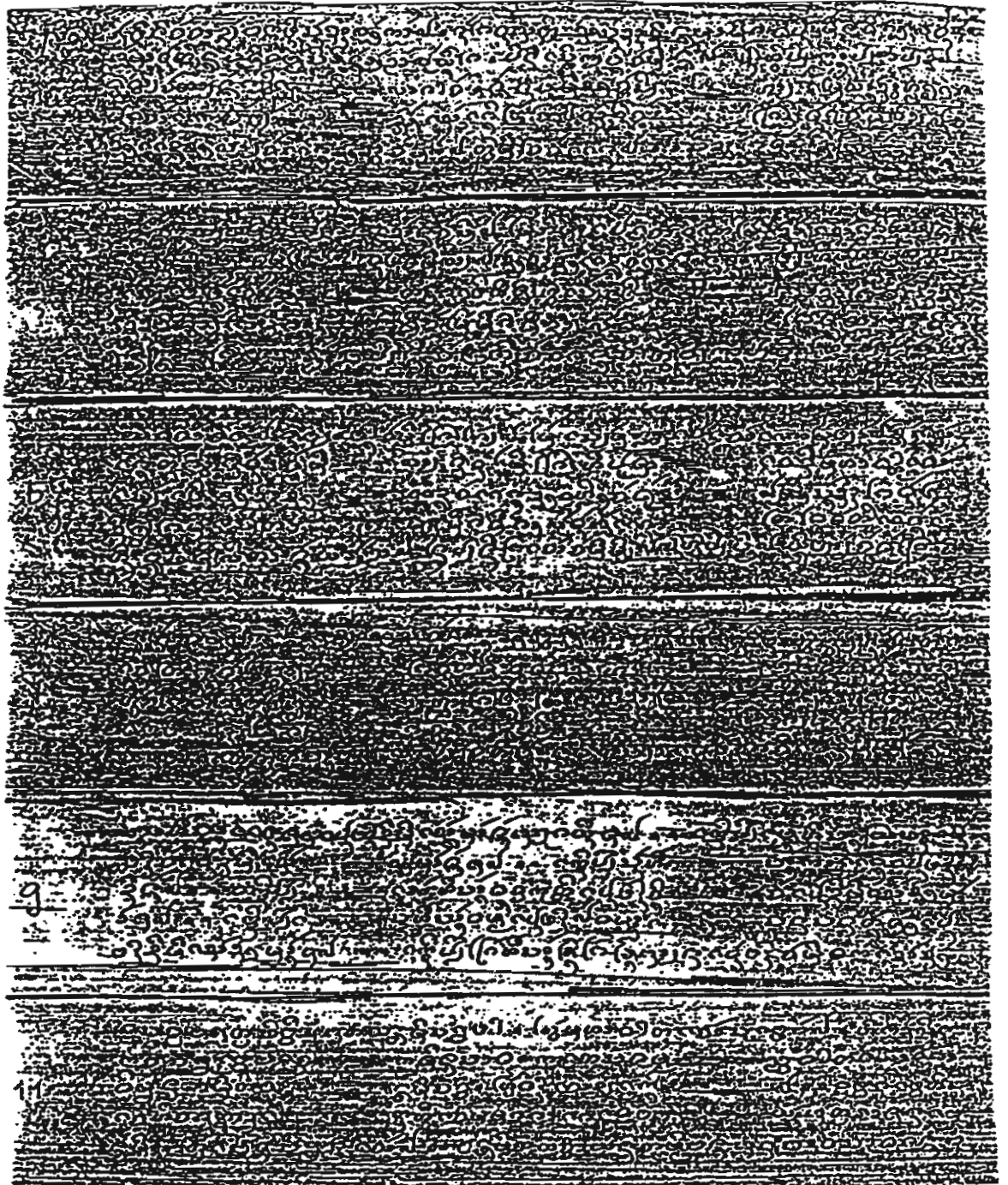
၁။ ဤစာတည်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြန့်ချိရန် ဖော်ပြထားသည်။

Handwritten text in Thai script, likely a manuscript or document. The text is dense and covers the majority of the page. It appears to be a historical or religious text, possibly a sutra or a record of a ceremony. The script is in an older form of Thai, with some characters that are less common in modern Thai. The text is written in a cursive style, with some ink bleed-through visible from the reverse side of the page.

ตัวอย่างสำเนาต้นฉบับ หีบสาของวัดหนองเสือ 1 ค.แม่แรง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน

Handwritten Burmese script, likely a historical document or manuscript. The text is densely packed and covers the entire page area within the image frame.

ตัวอย่างสำเนาฉบับ ทับสาของวัดหนองเจือก 2 ค.แม่แรง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน

ตัวอย่างสำเนาฉบับ บอานขนาดสั้น ของวัดเจติยหลวง ค.ศ. ๑๖๖๑ อ.เมือง จ. เชียงใหม่

[illegible][illegible]

ตัวอย่างสำเนาต้นฉบับ พัสสาวะของนายปัญญา บ้าเหี้ยมหาย จ.เมือง จ.เชียงใหม่

၆၀၁၃၄၂၇

သက်တမ်း ၁၀၀ နှစ်ကျော်

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

[illegible]

18/01 62/55101 2575

509157

0.1. 1398-1394 1/2575-1397 49

1398-1394 509172

ลำดับ	วันที่	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ
ลำดับ	วันที่	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ
1	6	6	1398-1394	1/2575	1397	49
2	7	7	1398-1394	1/2575	1397	49
3	8	8	1398-1394	1/2575	1397	49
4	9	9	1398-1394	1/2575	1397	49
5	10	10	1398-1394	1/2575	1397	49
6	11	11	1398-1394	1/2575	1397	49
7	12	12	1398-1394	1/2575	1397	49
8	13	13	1398-1394	1/2575	1397	49
9	14	14	1398-1394	1/2575	1397	49
10	15	15	1398-1394	1/2575	1397	49
11	1	1	1398-1394	1/2575	1397	49
12	2	2	1398-1394	1/2575	1397	49
13	3	3	1398-1394	1/2575	1397	49
14	4	4	1398-1394	1/2575	1397	49
15	5	5	1398-1394	1/2575	1397	49
16	6	6	1398-1394	1/2575	1397	49
17	7	7	1398-1394	1/2575	1397	49
18	8	8	1398-1394	1/2575	1397	49
19	9	9	1398-1394	1/2575	1397	49
20	10	10	1398-1394	1/2575	1397	49
21	11	11	1398-1394	1/2575	1397	49
22	12	12	1398-1394	1/2575	1397	49
23	13	13	1398-1394	1/2575	1397	49
24	14	14	1398-1394	1/2575	1397	49
25	15	15	1398-1394	1/2575	1397	49
26	1	1	1398-1394	1/2575	1397	49
27	2	2	1398-1394	1/2575	1397	49
28	3	3	1398-1394	1/2575	1397	49
29	4	4	1398-1394	1/2575	1397	49
30	5	5	1398-1394	1/2575	1397	49

สำเนาตัวอย่าง
การคำนวณปฏิทิน เดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2575
ของ นายสมาน จันทร์งาม ผู้เข้าร่วมอบรมระบบปฏิทินคำนวณ
จากคอมพิวเตอร์

509186

วัดหนองปลาแมน ต.น้ำแพร่

อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่

๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๕

เรื่อง ขอชี้แจงเรื่องการไม่เข้าร่วมประชุม และขอเสนอข้อมูลเกี่ยวกับดอกไม้นามปี

เรียน คณะผู้วิจัยโครงการวิจัย การชำระปฏิทินและหนังสือปีใหม่เมืองล้านนา (ประกาศสงกรานต์)

อาตมาภาพ พระอธิการประเสริฐ ปวโร ได้รับจดหมายนิมนต์ให้เข้าร่วมประชุมชำระปฏิทินฯ ครั้งที่ ๓ แล้ว แต่เนื่องด้วยอาตมาภาพติดกิจนิมนต์ในวันเวลาดังกล่าวไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้

อนึ่ง เกี่ยวกับหัวข้อของการประชุมที่คณะผู้วิจัยได้ชี้แจงไว้ในจดหมายนิมนต์เข้าร่วมประชุม นั้น อาตมาภาพมีข้อมูลบางอย่างที่อยากจะนำเสนอ คือ เรื่องดอกไม้นามปี หรือพระญาณดอก ดังที่ คณะผู้วิจัย ได้ค้นพบคัมภีร์ใบลาน (ลานก้อม) ของครูบาเตระ วัดป่าแดด อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ มีเนื้อหาเกี่ยวกับดอกไม้นามปี ที่มี ๘ อย่าง แต่คัมภีร์ใบลานฉบับนั้นยังขาดชื่อดอกไม้อีกดอกหนึ่งนั้น อาตมาภาพจำได้แม่นยำว่าเมื่อ ๕๐ ปีก่อน สมัยเมื่อยังเป็นสามเณรอยู่นั้น ได้เคยเทศน์ธรรมพื้นเมืองเรื่อง “อานิสงสปีใหม่” ซึ่งเป็นคัมภีร์ใบลานของวัดสันขวาว ในคัมภีร์ใบลานนั้นได้กล่าวถึงชื่อดอกไม้นามปี และเมื่อเปรียบเทียบกับฉบับที่คณะผู้วิจัยค้นพบแล้ว ชื่อดอกไม้อีกดอกหนึ่งที่หายไปน่าจะเป็น “ดอกปีบ” (กาสะลอง) แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่คัมภีร์ใบลานของวัดสันขวาวถูกปลวกกัดกินทำลายเสียหายไปหมดแล้ว อย่างไรก็ตามเชื่อว่าวัดต่างๆ ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงน่าจะมีการคัดลอกหรือมีต้นฉบับคัมภีร์ใบลานเรื่อง “อานิสงสปีใหม่” อยู่ เช่น

๑. วัดบ้านโป่ง ต.ทุ่งโป่ง อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่

๔. วัดป่าห่มดอน ต.ป่าห่ม อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่

๒. วัดทุ่งน้อย ต.ทุ่งโป่ง อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่

๕. วัดท่ามะเกี๋ยง ต.สันทราย อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่

๓. วัดป่าริน ต.ทุ่งโป่ง อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่

๖. วัดบ้านเหล่า ต.ป่าไผ่ อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่

หากคณะผู้วิจัยต้องการสืบหาข้อมูลเรื่องดอกไม้นามปี หรือพระญาณดอก จากคัมภีร์ใบลานเรื่องอานิสงสปีใหม่ สามารถเข้าไปสำรวจตามวัดต่างๆ เหล่านี้ได้ ซึ่งอาตมายินดีที่จะติดต่อประสานงานและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

จึงเจริญพรชี้แจงให้คณะผู้วิจัยฯ และผู้ร่วมชำระปฏิทินทุกท่าน และขอให้การประชุมชำระปฏิทินฯ ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย ประสพผลสำเร็จด้วยดีตลอดไป

เจริญพร

(พระอธิการประเสริฐ ปวโร)

วัดหนองปลาแมน ต.น้ำแพร่ อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่

ทวี สว่างปัญญางกูร
Thawi Swangpanyangkoop

วัฒนธรรมล้านนา

แม่กาบใจ

(ระบบหนไท)

๔๕๓๖๖

๔๕๓๖๖

๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖
๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖
๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖
๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖
๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖
๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖
๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖
๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖	๔๕๓๖๖

พ.ศ. 2532

152

[illegible]

วัฒนธรรมล้านนา : วันไถย - วันแก้ก่อง

ความหมายของ "ปักกะดิน"

ทวี สุวรางปัญญางกูร *
(สิงหาคม พ.ศ. 2532)

คำว่า "ปักกะดิน" เป็นคำในภาษาพูดของชนชาติไทยในภาคเหนือ หรือภาษาล้านนา หมายถึงปฏิทินแบบท้องถิ่น ซึ่งใช้ระบบจันทรคติ ผสมกับระบบสุริยคติ หรือวันไถย ปีไถย พร้อมด้วยข้อแนะนำในการเลือกฤกษ์ยาม สำหรับกิจกรรมประจำวัน เช่น วันตั้งเสาเอกบ้าน วันขึ้นบ้านใหม่ วันมงคลสมรส จนกระทั่งวันฉาปนกิจศพ ฯลฯ

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ ชาวล้านนายังยึดถือประเพณีดั้งเดิมที่สืบเนื่องมาแต่บรรพชนในอดีต ยังมีใจเคารพนับถือพระสงฆ์องค์เจ้า มีคนยาก พ่อหนาน พี่หนานประจำหมู่บ้าน จึงมักจะขอคำแนะนำชี้ขาด จากผู้รู้เหล่านี้ ในการเลือกวันยามเพื่อเริ่มต้นกิจการ หรืองานสำคัญต่าง ๆ

ยิ่งวันสำคัญ เช่น วันส่งศพไปป่าช้าเพื่อฉาปนกิจศพ ไม่มีใครเลือกเอง (พูดถึงชาวพุทธโดยเฉพาะ) แต่ทุกคนจะขอเจ้าอาวาสวัดที่ไว้ศพบ เป็นผู้เลือกวันและข้อแนะนำของพระเดชพระคุณเจ้าอาวาสวัด จะเป็นการชี้ขาด ฝ่ายเจ้าภาพงานศพจะไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะถือว่าคำชี้ขาดของพระสงฆ์ถูกต้องตาม "ปักกะดิน" ตามประ

เพณีโบราณ เมื่อปฏิบัติตาม กรอบครัวของเจ้าภาพและวิญญาณของผู้ตายเอง ก็จะพบแต่สิ่งดีงาม หลีกเลียงความหายนะ ความวิบัติต่าง ๆ นา ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นถ้าหากเลือกวันผิด

ในเรื่องเลือกวันเผาศพผู้เลือกจะพยายาม หลีกเลียง "วันแก้ก่อง" ซึ่งเป็นวันห้ามเผาศพ โดยมีนิทานเรื่องแก้ก่องว่าเป็นวันมหาวิบัติ ในบ้านเดียวกันต้องเผาวันเดียวถึง 7 ศพ ระบบแก้ก่องมี 12 วัน ซึ่งแต่ละวันมีความหมายโดยเฉพาะ แต่ที่สำคัญที่สุดคือ วันแก้ก่องคือวงจรการเผาศพอย่างเก็ชขาด "วันแก้ก่องนั้น ตามปักกะดินโบราณต้องกำหนดตาม "วันไถย" ของแต่ละเดือน เช่น เดือนเก็ง (เดือน 1) วันแก้ก่องตรงกับวันเม็ก เดือนยี่ (เดือน 2) วันแก้ก่องตรงกับวันสง่า เดือน 3 ตรงกับวันไผ่ ปักกะดินล้านนาจะระบุชื่อวันไถยตรงกับวันขึ้นเดือน หรือขึ้น 1 ค่ำ ของทุกเดือน แล้วจากวันไถยขึ้นเดือนนั้น จะต้องนับตามลำดับวันไถย จนพบวันเม็กในเดือน 1 ซึ่งเป็นวันแก้ก่อง ห้ามเผาศพเป็นอันขาด

รายการอื่น ๆ ที่มีอยู่ในปักกะดินล้านนา คือวันฟ้าดีแสง วันเสียวันดี วันหัวเรียงหมอน วันเม็ง ฯลฯ รวมแล้วประมาณ 10 กว่ารายการ

ปักกะดินล้านนา จึงเป็นเอกสารสำคัญที่กำหนดจังหวะชีวิตประจำวันของชาวล้านนา

- ประธานเลือกตั้งของ 'ชุมนุมโหราศาสตร์ล้านนา' เชียงใหม่
- อาจารย์พิเศษโครงการปริญญาโท สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

၁။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဖြင့် ရောက်ရှိရန်
 ၂။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဖြင့် ရောက်ရှိရန်
 ၃။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဖြင့် ရောက်ရှိရန်
 ၄။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဖြင့် ရောက်ရှိရန်
 ၅။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဖြင့် ရောက်ရှိရန်
 ၆။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဖြင့် ရောက်ရှိရန်
 ၇။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဖြင့် ရောက်ရှိရန်
 ၈။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဖြင့် ရောက်ရှိရန်
 ၉။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဖြင့် ရောက်ရှိရန်
 ၁၀။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဖြင့် ရောက်ရှိရန်

ตัวอย่าง

"ปีกะตั้นถ้านนา" โบราณฉบับหนึ่ง จ.ศ.1211 คั้ว ปีกัศเร้า (พ.ศ.2392)
 คอถัมน์แรก คือคั้วเลขเคื่อน จากเคื่อน 8 ถึงเคื่อน 7 คอถัมน์ที่ 2 คือคั้วเลขแทนวัน
 เม็งหรือวาร์ (วันในสัปดาห์) คอถัมน์ที่ 3 คือชื่อวันโคยของวันขึ้น 1 คั้วของทุกเคื่อน
 ข้อความขวามือให้รายละเอียด เช่นวันพระ ยาวัน วันกินธิกะ หรคุณวันพระยาวัน และ
 เหตุการณ์ต่าง ๆ ในปีนั้น

บ๊วยวอตัน
 คุตักการาร๓๓๘
 ทรกุน ๔๘๑๔๑๒

บ๊วยอก อฏฐศก
 พ.ศ. ๒๔๘๘-๕๐๐
 คัด ๖ วรร ๑

วัเทรคกั		สุวัคคั		วันเม้ง	วันไคย	เกำก้อง
เก็อน	ออก	เก็อน	วันท			
๗	๑	มีนา	๑๒	จันทร์	กักเหมว	เกำก้อง
๘	๑	เมษายน	๑๐	อังคาร	เย็กสัน	วัคยาบ
๙	๑	พฤษภา	๑๐	พฤษหัต	เย็กบ	รองขัน
๑๐	๑	มิถุนา	๘	ศุกร	เม้องเม็ก	ขัวไก
๑๐	๑	กรกฎา	๘	อาทิตย์	เม้องเข้	ขันกอก
๑๑	๑	สิงหาคม	๗	อังคาร	เม้องเม็ก	ใสเกำ
๑๒	๑	กันยา	๕	พอ	รวายไ	ขันกอก
๑	๑	ตุลาคม	๕	ศุกร	รวายสงัว	ใสเสียบ
๒	๑	พฤกั	๓	เสาร์	กัไก	ขันกาบ
๓	๑	ธันวาคม	๓	จันทร์	กัไ	กัยขาว
๔	๑	มกร	๑	อังคาร	กายเส็ก	สัปก
๕	๑	มกร	๒	พฤษหัต	กายส	บะเขยง
๖	๑	มีนา	๑	ศุกร	กัไ	วัคไก

วันที่ ๑๒ เมษายน เดือน ๑ แรม ๕ ค่ำ เบ็วันพฤษหัต ไคยคเค็ล(๘) ปันคาบ
 อธิการเนำ ๒ วัน
 แคบ้นคณความนิชมชาวไทยถือนำ ๑ วันจึงเปนตวัจารไปวันที่ ๑๑ เมษายน

ที่มา-หนังสือ ปฏิทิน 50 ปี แบบเบียงใหม่แท้ ไคย...คำฟู ขนุนแก้ว เปริยณ
 พิมพ์เบียงใหม่พ.ศ. 2499

ตัวอย่างปากกระต๊อไผ่จีน ไทลื้อ จ.ศ. 1351 (พ.ศ. 2532)

[illegible][illegible]

ในอักษรวิธียุคเก่าว่า "ปักกะดิน" สะกดเป็น ปักดิน ซึ่งประกอบด้วยคำว่า "ปัก" หมายความว่าขั้วขึ้นข้างแรม และ "ดิน" แปลว่าวัน

สำหรับชาวไทเขิน ไทลื้อนั้น ความเชื่อในเรื่องฤกษ์ยาม จะคล้ายคลึงกับของล้านนา แต่การนับเวลาจะต่างกัน คือ ไทเขิน ไทลื้อนับเดือนเร็วกว่าคนไทยกรุงเทพฯ 1 เดือน แต่ช้ากว่าชาวล้านนา 1 เดือน เช่น เดือน 5 ของกรุงเทพฯ จะตรงกับเดือน 6 ของไทเขิน ไทลื้อ และตรงกับเดือน 7 ของล้านนา อีกนัยหนึ่ง ชาวล้านนา นับเดือนก่อนชาวกรุงเทพฯ 2 เดือน ส่วนในการนับพุทธศักราชนั้น ชาวไทเขิน และไทลื้อ ไทใหญ่ จะนับพุทธศักราชเร็วกว่าชาวไทยสยาม 1 ปี เช่น จุลศักราช 1351 (ค.ศ.1989) ฝ่ายสยามนับเป็นพุทธศักราช 2532 แต่ไทเขิน ไทลื้อ ไทใหญ่ จะนับเป็นพุทธศักราช 2532 ตามตัวอย่างของพม่าและลังกา

ปักกะดินล้านนา จึงเป็นปฏิทินวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนปักกะดิน ชนชาติไทรอบ ๆ ประเทศสยาม

การศึกษาปักกะดินล้านนา จึงเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของล้านนา เป็นการช่วยเหลือฝ่ายสงฆ์ ให้ได้ระบบเลือกฤกษ์ยามที่ถูกต้อง การเผยแพร่ ปักกะดิน จึงเป็นกุศโลบายอย่างหนึ่ง และเป็นการสืบชะตาให้แก่ประเพณีอันดีงามของอาณาจักรล้านนา

ปักกะดินล้านนา เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนยากแก่การค้นคว้า ยังไม่ปรากฏผลงานละเอียดและถูกต้อง คาดว่าเรื่องนี้และในทางปฏิบัติ การตีพิมพ์ปักกะดินไม่ได้รับการเอาใจใส่ทั้ง ๆ ที่มีความต้องการอย่างมาก สำหรับวัดทุกวัด บ้านทุกหลังคาเรือนที่เคียว งานวิจัยเรื่องปฏิทินล้านนา กลับเป็นผลงานของชาวต่างประเทศ เช่น ดร.

เทอร์วิลด์ (Dr.B.J.Terwiel) นายริชาร์ด เดวิส (Richard Davis) ศาสตราจารย์จาก กง จิน (ชาวจีน) เป็นต้น

ในระยะหลังนี้ ทางเชียงใหม่มีพ่อค้าจัดพิมพ์ปักกะดินเป็นแผ่นเคียว ปรากฏว่ามีข้อผิดพลาดมาก (อ่านบทความ "อ.ร. หนังสือปีใหม่พื้นเมือง") ทำให้ผู้ใช้สับสน บางท่านเชื่อกาม บางท่านไม่เชื่อ เลือกวันตามหนังสือแล้ว ฤกษ์งามกลายเป็ฤกษ์เสีย หรือเผาศพในวันก่่าก่อกองก็อาจเป็นได้

การศึกษาเรื่องปักกะดิน จึงเป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม และการจัดพิมพ์ปักกะดินล้านนาเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับชาวมักัน งานนี้หน้าจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานหรือองค์กรทางวัฒนธรรมและคณะสงฆ์โดยตรง ส่วนทางธนาคาร บริษัท การค้าที่มีงบพิมพ์ปฏิทินทุกปี น่าจะเพิ่ม รายการตามปักกะดินล้านนา เพื่อชาวบ้าน ใช้ประจำ แทนที่พิมพ์ออกมามาก ๆ แต่ ส่วนใหญ่จะถูกใช้ห่อของ หรือคึดฝ้าบ้าน เพราะรูปสาวสวยเท่านั้น

ที่น่าเสียดายคือชนชาติไทเขิน ไทลื้อ ไทใหญ่ที่อยู่รอบเมืองสยาม แม้ว่าอยู่ไค้ยังกับชนชาติอื่น คือพม่าและจีนคอมมิวนิสต์ แต่ชนชาติเหล่านั้น ก็สามารถพิมพ์ปฏิทินสวยहरुทุกปี พร้อมกับโรเนียวปักกะดินหาฤกษ์ยามประจำทุกปีเช่นกัน อักษรตัวเขียนของชาวล้านนากำลังตายจากไปแล้ว ค่อไปวัฒนธรรมอันคิงามของชาวล้านนา ก็จะถูกสูญคามไป ถ้าหากเราไม่พยายามหาวิธีสืบชะตาให้โดยการปฏิบัติ ไม่ใช่ด้วยวิธีจัดประชุมสัมมนาตามโรงแรมไฮ้อ่า

ระบบหนไท

"หนไท" คือระบบการนับปี นับวันด้วยลำดับ 60 ชื่อ เป็น 1 รอบ ซึ่งชนชาติไทเผ่าต่าง ๆ ใช้กันตาม ประเพณีคั้ง

เดิม "หน" หมายถึงทาง ทิศ "หนไทย" คือ
แบบไทยอย่างไทย

ลำดับ 60 ชื่อนี้ เริ่มต้นด้วย "กาบใจ"
แล้ว นับต่อเนื่องกันจนถึง "ก่าไก้" หรือ
อันดับที่ 60 สุดท้ายแล้วเริ่ม "กาบใจ"
ของรอบต่อไปใหม่ ลำดับ 1 ถึง 60 นี้เป็น
ลำดับตายตัว ชื่อแต่ละชื่อมีลำดับของมันเอง

และนักวิชาการสมัยใหม่ ใช้ตัวเลขเหล่านี้
แทนชื่อปีไท ชื่อวันไท เก็บเข้าเครื่องคอม
พิวเตอร์ เช่น กาบใจ ก็ใช้ 1-1 และ
คับเป้า ใช้ 2-2 แทน

การนับที่เริ่มต้นด้วยชื่ออื่น เช่น เต่า
สง่า นั้น เป็นการนับผิดแบบแผน (อ่าน
คำฟู ขนุนแก้ว)

ลำดับ 60 ชื่อวันและปีในระบบหนไท

ทวี สว่างปัญญางกูร เรียบเรียง

1. กาบใจ	11. กาบเส็ด	21. กาบสัน	31. กาบสง่า	41. กาบสี	51. กาบยี่
2. คับเป้า	12. คับไก้	22. คับเล้า	32. คับเม็ค	42. คับไส้	52. คับเหม้า
3. รวายยี่	13. รวายใจ	23. รวายเส็ด	33. รวายสัน	43. รวายสง่า	53. รวายสี
4. เมืองเหม้า	14. เมืองเป้า	24. เมืองไก้	34. เมืองเล้า	44. เมืองเม็ค	54. เมืองไส้
5. เป็กสี	15. เป็กยี่	25. เป็กใจ	35. เป็กเส็ด	45. เป็กสัน	55. เป็กสง่า
6. กักไส้	16. กักเหม้า	26. กักเป้า	36. กักไก้	46. กักเล้า	56. กักเม็ค
7. กคสง่า	17. กคสี	27. กคยี่	37. กคใจ	47. กคเส็ด	57. กคสัน
8. ล้วงเม็ค	18. ล้วงไส้	28. ล้วงเหม้า	38. ล้วงเป้า	48. ล้วงไก้	58. ล้วงเล้า
9. เต่าสัน	19. เต่าสง่า	29. เต่าสี	39. เต่ายี่	49. เต่าใจ	59. เต่าเส็ด
10. ก่าเล้า	20. ก่าเม็ค	30. ก่าไส้	40. ก่าเหม้า	50. ก่าเป้า	60. ก่าไก้

วิธีประกอบแม่ปีกับลูกปี (อ่านลงทางคั้ง)

แม่ปี	1. กาบ	2. คับ	3. รวาย	4. เมือง	5. เป็ก	6. กัก	7. กค	8. ล้วง	9. เต่า	10. ก่า	1. กาบ	2. คับ
ลูกปี	1. ใจ	2. เป้า	3. ยี่	4. เหม้า	5. สี	6. ไส้	7. สง่า	8. เม็ค	9. สัน	10. เล้า	11. เส็ด	12. ไก้

เมื่อเรียงแม่ปีต่อเนื่องกันตามบรรทัดบนและลูกปีต่อเนื่องกันตามบรรทัดล่าง และอ่าน
ลงทางคั้ง เราจะได้ กาบใจ - คับเป้า - รวายยี่ ฯลฯ โดยแม่ปีเลขคู่ประกอปรกับลูกปี
เลขคู่ และแม่ปีเลขคี่ประกอปรกับลูกปีเลขคี่ จนได้ปีหนไท 60 ชื่อ (ไม่ใช่ 120 ชื่อตามที่
บางท่านเข้าใจผิด)

ลำดับ 1. กาบไจ้ ถึง '60. ก่าไก็' นี้ ไม่เกี่ยวข้องกับเลขท้ายของจุลศักราช หรือ ศักราชใด ๆ ทั้งสิ้น

ในหนังสือเล่มนี้ จะเรียก 'ปี วันหนไท' หรือ 'ปี วันไคย' หรือ 'ปี วันไท' ทั้ง 3 คำมีความหมายเดียวกัน แล้วแต่ใครจะ เขียนตามเสียง หรือเขียนตามอักษรตัวเมือง

ที่มาของคำว่า "หนไท"

คำว่า "หนไท" เป็นศัพท์โบราณที่ปรากฏตาม ศิลาจารึกสมัยสุโขทัย ซึ่งมีตัวอย่างประมาณ 7-8 แห่ง ส่วนทางภาคเหนือในศิลาจารึกและตำนาน มักใช้คำว่า 'ไท' เคี้ยว ๆ หรือ 'ไทว่า' ไท ภาษาพม่าว่า 'วลา' หลักฐานทางภาคเหนือ พบกันทั่วไป เป็นจำนวนนับไม่ถ้วนตามพิชกระชาสาและใบลานเก้า

หนังสือ 'จารึกสมัยสุโขทัย' (กรมศิลปากร 2526) มีตัวอย่างหลายหลัก เช่น ศิลาจารึกนครชุม พ.ศ. 1900 (อ่านหน้า 29) เริ่มต้นด้วย

'ศักราช 1279 ปีระกา เดือน 8 ออก 5 ค่ำ วันศุกร์ หนไท กัดเกล้า...

ในศิลาจารึกหลักอื่น ๆ ก็มีคำว่า 'หนไท' เช่น

หลัก 5

'วันพุทธพาร หนไท รวงเป้า'

หลัก 7

'ศักราชปีฉลู หนไท ปีรวงเป้า

'ปีเถาะ ปีหนไท กัดเกล้า' ฯลฯ

ศิลาจารึกวัดเชียงมั่น ซึ่งยังคงอยู่ที่เดิม บันทึกวันสร้างเมืองเชียงใหม่ว่า

'ศักราช 658 ปีรวายสัน เดือนวิสาขะ ออก 8 ค่ำ วัน 5 ไท เมืองเปด้า...

ในประโยคข้างบน ปีรวายสันเป็นปีหนไท และเมืองเปด้าเป็น วันหนไท

ในตำนานทางภาคเหนือ การบันทึกปี และวันมักใช้ดังนี้

1. สำหรับปี ใช้ตัวเลขกับคำว่า 'ตัว' ค่อยๆ รีดปีไท ตัวเลขคือศักราชซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นจุลศักราช บางแห่งละเอียดถึงขั้นระบุว่า ปีนั้นพุทธศักราชที่ผ่านไปแล้วก็ได้จำนวนเท่านั้นปี และยังเหลืออีกเท่านั้นปี ซึ่งรวมกันแล้ว คนโบราณทำนายว่าพุทธศักราชจะมีถึง 5000 ปี

2. สำหรับวัน ก็ใช้วันขึ้นวันแรม ค่อยๆ รีดวันเมือง หรือ 'วาร์' ซึ่งใช้ตัวเลขแทนแล้วค่อยๆ รีด 'วันไท' บางแห่งยังเติม 'ซอมวัน' เข้าไปค่อยๆ รีดละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น ระบบหนไท แม้ว่าไม่มีตัวเลขก็เป็นส่วนประกอบสำคัญในการบันทึกเวลาในอดีต คู่กับศักราชช่วยให้เราสามารถตรวจสอบความถูกต้องของตัวเลขศักราชได้เป็นอย่างดี ประโยชน์สำคัญของระบบหนไทไทย คือการใช้ในการทำนายโชคชะตา ซึ่งใช้ชื่อปีหนไทและวันหนไทกำหนดชะตาของ บุคคล และใช้ใน 'ปึกกะตั้น' หรือปฏิทินพื้นเมืองแบบโหราศาสตร์ กำหนดเวลาของพิธีทางศาสนา

คำว่า "หนไท" ในภาษาต่างประเทศ

นักวิชาการต่างประเทศหลายคน ก็ได้ศึกษาระบบหนไทอย่างละเอียด ดร.เทอร์วิลด์ แห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติดัตช์ (Dr.B.J. Terwiel) เรียกระบบหนไทว่า ("The Thai time reckoning") และเรียกรอบ 60 ชื่อปีไทว่า "the 60 year cycle" Richard Davis เรียกรอบ 60 ชื่อว่า "the sexagenary cycle" ชาวฝรั่งเศสชื่อโรเบิร์ต บิยาร์ว่า 'le cycle sexagénale' เจ้าชายเมือง มังราย นักวิชาการไทเขิน เชียงตุง ซึ่งถูกเรียกผิดเป็น 'เจ้าฉายเมือง' ใช้คำว่า "The sixty cy-

dical year names" และเรียกแม่ปี ลูกปีว่า "mother of the year" "child of the year"

ฝ่ายจีนเรียกระบบนี้ว่า "ระบบกานจือ" ส่วนทางเวียดนามเรียกเป็น "กานจี" (Can-chi) สมัยโบราณ ทางจีนเริ่มใช้ 10 ชื่อเรียกวันก่อน โดยกำหนด 10 วัน เป็น 1 รอบหลักฐานทางโบราณคดีจีน ระบุว่าจีนใช้ตั้งแต่สมัย ราชวงศ์ชินชาง (เอ็งชียง)

ก่อนพุทธศักราชประมาณ 800-500 ปี ต่อมาถึงสมัยราชวงศ์ชัง (พ.ศ.338-363) จึงจะกำหนดเป็นระบบ ใช้นับยามเวลานับเดือนและนับปีนักษัตร

ระบบ 60 ชื่อ นั้น จีนเรียกว่า "ฮวงจี้เจจื่อ"

แม่ปี แม่วัน จีนเรียกเป็น 10 ลำดับฟ้า

ลูกปี ลูกวัน จีนเรียก 12 กิ่งก้านดิน (อ่านตารางต่าง ๆ ของ ทวี สุวรางปัญญางกูร เกี่ยวกับระบบหนไทย)

วิธีประกอบปีไท วันไท

ชื่อปีไท วันไท เป็นคำคู่ คำแรก คือ "แม่ปี" หรือ "แม่วัน" ซึ่งมีจำนวน 10 ชื่อ คำที่ 2 คือ ลูกปี หรือลูกวัน ในชื่อ กาบ ใจ กาบคือแม่ ใจคือลูก

แม่ปี แม่วันเลขคู่	แม่ปี แม่วันเลขคู่
1. กาบ	2. คับ
3. รวาย	4. เมือง
5. เป็ก	6. กัด
7. กค	8. ล้วง
9. เต่า	10. ก่า

ชื่อแม่ปี หรือแม่วันไท เริ่มนับด้วย

1. กาบ เสมอ การนับ กัด เป็น 1 นั้นไม่ถูกต้องที่นับผิดว่า 1. กัด คงมาจากจุดศักราช 1 ตรงกับปี กัดก็ได้ เป็นไปได้

ในชื่อปีไท วันไท คำที่ 2 คือลูกปี หรือลูกวันไท ซึ่งมี 12 ชื่อ ดังต่อไปนี้

ลูกปี ลูกวันเลขคู่	ลูกปี ลูกวันเลขคู่
1. ใจ (ชวค,หนู)	2. เป้า (ฉลู,วัว)
3. ยี (ชวด,เสือ)	4. เหม้า (เถาะ,กระต่าย)
5. สี (มะโรง,งูใหญ่,นาค)	6. ไล่ (มะเส็ง,งูเล็ก)
7. สร่า (มะเมีย,ม้า)	8. เม็ก (มะแม,แพะ)
9. สัน (วอก,ลิง)	10. เค้า (ระกา,ไก่)
11. เส็ก (จอ,หมา)	12. โก๋ (กุน,หมู,ช้าง)

วิธีประกอบแม่ปีกับลูกปี หรือแม่วันกับลูกวัน คือนำแม่เลขคู่ประกอบกับลูกเลขคู่ และแม่เลขคู่ประกอบกับลูกเลขคู่ เช่น กาบ (1) ประกอบกับใจ (1) ยี (3) สี (5) สร่า (7) สัน (9) เส็ก (11) ได้เป็น กาบใจ-กาบยี้-กาบสี-กาบยี่-กาบสัน-กาบสร่า-กาบสี-กาบยี่ รวม 6 ชื่อ แต่การประกอบแม่ 1 กับลูก 2-4-6-8-10-12 ผิดระบบ ประกอบไม่ได้ ชื่อ กาบเป้า หรือ กาบเหม้า เป็นต้น ไม่มีในระบบหนไทย เป็นความผิดพลาดเคลื่อนเท่านั้น

จุลจักร และมหจักร

รอบ 12 ปี นักษัตรยังมีชื่อว่า "จุลจักร" หรือทวาทศจักร

รอบ 60 ปี หนไทย ยังมีชื่อว่า "มหจักร" หรือ "มหาดัญจักร" ดัง

กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงกล่าวถึงศักราชหนไทยไว้ในเรื่อง "วิธีนับศกมาศของไทย" ในพงศาวดารไทยใหญ่ ดังนี้ ... แท้จริงแค่เบื้องต้นก็กำกวมยิ่ง ไทย ขอม ฉวน จนชาวอินเดีย ก็คณา กาลนิยมโดยวิธีนับรอบ ๆ ค่ายกันทั้งนั้น วิธีนับรอบหรือกาลจักรนั้นมี 2 อย่างคือ รอบน้อย หรือจุลจักร รอบใหญ่หรือ มหจักร จุลจักรนั้น คือรวบรวม 12 ปี ทวาทศจักรก็เรียก และมหจักรรวมจุลจักรห้ารอบ เป็นรอบใหญ่ 60 ปี มหาดัญจักร ก็เรียก..... คาดกันว่าคงจะได้

ชื่อศกกรือแม่ปรีชนเทิบ (ใช้กับจุลศักราช)
 ทวี สว่างปัญญางกูร รวบรวม

	ไทย	ไทยวน	ไทจีน	ไทลื้อ	ไทใหญ่	ไทมว	จีน	เวียดนาม
1	เอกศก	กัก ᨧᩢ᩠ᨦ	กัก ᨧᩢ᩠ᨦ	กัก ᨧᩢ᩠ᨦ	กัก ᨧᩢ᩠ᨦ	กัก ᨧᩢ᩠ᨦ	จี่ 己	กี้ KỶ
2	โทศก	กค ᨧᩢ᩠ᨦ	กค ᨧᩢ᩠ᨦ	กค ᨧᩢ᩠ᨦ	ชค ᨧᩢ᩠ᨦ	ชค ᨧᩢ᩠ᨦ	เก็ง 庚	แกง CANH
3	ตรีศก	ลัวง ᨧᩢ᩠ᨦ	โลง ᨧᩢ᩠ᨦ	โลง ᨧᩢ᩠ᨦ	ฮง ᨧᩢ᩠ᨦ	ฮง ᨧᩢ᩠ᨦ	ซิน 辛	เคิน TÂN
4	จัตวาศก	เต่า ᨧᩢ᩠ᨦ	เต่า ᨧᩢ᩠ᨦ	เต่า ᨧᩢ᩠ᨦ	เต่า ᨧᩢ᩠ᨦ	เต่า ᨧᩢ᩠ᨦ	เหยิน 壬	เหิม NHÂM
5	เบญจศก	ก่า ᨧᩢ᩠ᨦ	ก่า ᨧᩢ᩠ᨦ	ก่า ᨧᩢ᩠ᨦ	ก่า ᨧᩢ᩠ᨦ	ก่า ᨧᩢ᩠ᨦ	เกว 癸	กวี QUÝ
6	ฉศก	กาบ ᨧᩢ᩠ᨦ	กาบ ᨧᩢ᩠ᨦ	กาบ ᨧᩢ᩠ᨦ	กาบ ᨧᩢ᩠ᨦ	กาบ ᨧᩢ᩠ᨦ	เจ็ย 甲	ย้าบ GIÁP
7	สप्तศก	กัับ ᨧᩢ᩠ᨦ	กัับ ᨧᩢ᩠ᨦ	กัับ ᨧᩢ᩠ᨦ	ลัับ ᨧᩢ᩠ᨦ	ลัับ ᨧᩢ᩠ᨦ	อี 乙	เอ็ค ẤT
8	อัศุศก	รวาย ᨧᩢ᩠ᨦ	รวาย ᨧᩢ᩠ᨦ	ลาว ᨧᩢ᩠ᨦ	ชาย ᨧᩢ᩠ᨦ	ช้าย ᨧᩢ᩠ᨦ	บั้ง 丙	บั้ง BÍNH
9	นพศก	เมื่อง ᨧᩢ᩠ᨦ	เมื่อง ᨧᩢ᩠ᨦ	เมื่อง ᨧᩢ᩠ᨦ	เมื่อง ᨧᩢ᩠ᨦ	เมื่อง ᨧᩢ᩠ᨦ	คั้ง 丁	คิง ĐINH
10	สัมฤทธิศก	เป็ก ᨧᩢ᩠ᨦ	เป็ก ᨧᩢ᩠ᨦ	เป็ก ᨧᩢ᩠ᨦ	ปีก ᨧᩢ᩠ᨦ	เป็ก ᨧᩢ᩠ᨦ	ฮู้ 戊	เหม่า MẬU

ชื่อ 12 ปีนักษัตรในภาษาไทยต่าง ๆ
ที่ สว่างปัญญากร รวบรวม

	นักษัตร	ไทย	ไทยวน	ไทจีน	ไทลื้อ	ไทใหญ่	ไทมก	จีน	เวียดนาม
1	หนู 	ชวค	จ้ ໄຈ	จ้ ໄຈ	จ้ doe	เจ้อ-ธิ ၵျီ	เจ้อ-ธิ ၵျီ	จื่อ 子	ตี้ Tý
2	วัว 	ฉลุ	เป้า ເປົ້າ	เป้า ເປົ້າ	เป้า d'ge	เป้า ဝဉ်း	เป้า ပဝံ	โจว 丑	สือ-ว Sbu
3	เสือ 	ชาด	ยี่ ຢີ	ยี่ ຢີ	ยี่ ຍີ	ยี่ ယီး	ยี่ ຍີ	เหียน 寅	เหียน Dian
4	กระต่าย 	เถาะ	เหม้า ເມົ້າ	เหม้า ເມົ້າ	เหม้า mge	เหม้า ဝမ်း	เหม้า မဝံ	เหม้า 卯	หม้าว Mão
5	งูใหญ่ 	มะโรง	สี่ ສີ	สี่ ສີ	สี่ ສີ	สี่ ယี่	สี่ ຍີ	เฉิน 辰	ถิ่น Thin
6	งูเล็ก 	มะเส็ง	ไส้ ໄສ້	ไส้ ໄສ້	ไส้ d'we	เส้อ-ธิ ၵျီ	เส้อ-ธิ ၵျီ	ชือ 巳	คี Ti
7	ม้า 	มะเมีย	ตงัว ຕອງ	ตงัว ຕອງ	ตงัว ดงู	ตงัว ဝိဝ	ตงัว ပိဂါ	อู่ 午	หง่อ Ngo
8	แพะ 	มะแม	เม็ก ເມັກ	เม็ก ເມັກ	เม็ก ดมู	โมค မိုက်	มค မု	วี่ 未	หมุย Mui
9	ลิง 	วอก	ส้น ສັນ	ส้น ສັນ	แสน ດສນ	ส้น သန်	ส้น ပန်	เชิน 申	เกิ่น Thin
10	ไก่ 	ระกา	เล้า ເລົ້າ	เล้า ເລົ້າ	เล้า nge	ฮ้าว ဟော်	ฮ้าว ဟော်	โหยว 酉	เหยา Dau
11	สุนัข 	จอ	เต็ก ເຕັກ	เต็ก ເຕັກ	เต็ก ดงู	เม็ค မိုက်	เม็ค မู	ชือ 戌	คัวค Tuat
12	หมู-ช้าง 	ขุน	โก้ ໂກ້	โก้ ໂກ້	โก้ doe	เก้อ-ธิ ၵျီ	เก้อ-ธิ ၵျီ	ฮ่าย 亥	เหย Hoi

เรียนได้แบบวิธีคำนวณกาลจักรมา จากจีน ซึ่งเป็นศาสตร์ใหญ่ ผู้เริ่มตั้งต้นใช้จุลทวาทศจักร และมหาศักรจักรมาแต่ก่อนพุทธศักราชถึง 2154 ศก คือปีที่ 61 แห่งรัชกาลพระเจ้าอู่เถยราชอิระวดีกรุงจีน เรียกกาอินหรือลูซิชาเวียชหรือกับจี...

ระบบหนไท ที่ใช้ในภาคกลาง

ทางภาคกลางใช้ระบบหนไทแตกต่างกับภาคเหนือ คือ

1. เรียกชื่อปีนักษัตรก่อนศก หรือลูกปี ก่อนแม่ปี เช่น 'ชวคเอกศก' จุลโทศก เป็นต้น ส่วนทางภาคเหนือเรียกศกก่อนปี นักษัตร หรือแม่ปีก่อนลูกปี เช่น 'กาบใจ' 'คัมเป้า' เป็นต้น

2. ศกของภาคกลางนับตามเลขท้ายของ จุลศักราช เช่น ถ้าเลขท้ายเป็น 1 ก็เรียกว่า 'เอกศก' 2 เป็น 'โทศก' ฯลฯ ทางภาคเหนือ แม่ปีหรือศกมีชื่อเฉพาะอยู่แล้ว ไม่ใช่เอกศก โทศก และไม่สมควรที่จะเรียก 'กาบ' เป็นเอกศก 'คัม' เป็นโทศก เพื่อไม่ให้เกิดการเข้าใจสับสน 'กาบ' คือแม่ปี อันดับ 1 'คัม' คือแม่ปีอันดับ 2 ฯลฯ

3. นักษัตรอันดับ 5 ของภาคเหนือเป็นภาค ของภาคกลางเป็นงูใหญ่ นักษัตรอันดับ 12 ของภาคเหนือเป็นช้าง แต่ของภาคกลางเป็นหมู

ตัวอย่าง

พุทธศักราช 2532 ซึ่งตรงกับจุลศักราช 1351 ทางเหนือเรียกว่า ปีกัศโล่ แต่ทางภาคกลางเรียกเป็น ปีมะเส็ง เอกศก ก็เรียก 'เอกศก' เพราะเลขท้ายของจุลศักราชเป็นเลข 1 แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า 'กัศ' คือเอกศกแต่อย่างใด

ข้อสังเกตอื่น

ในปัญหาระบบหนไท ได้มีข้อสังเกตอื่น ซึ่งสมควรแก้ไขดังต่อไปนี้

1. รอบหนึ่งนับปีควรมี 120 ชื่อ ที่ถูกต้องควรมีแค่ 60 ชื่อ แม่ปีแม่หนึ่ง กำนับลูกปีได้แค่ 6 ไม่ใช่ 12 ถ้าหากนับ 120 ชื่อเป็น 1 รอบ ก็จะมี 60 ชื่อนอก ระบบหลักการคือ แม่เลขที่ประกอบ กับลูกเลขที่แม่เลขคู่ประกอบกับลูกเลขคู่เท่านั้น สลับกันไม่ได้

2. แม่ปี แม่วันเริ่มนับ 'กาบ' เป็น 1 ไม่ใช่ 'กัศ' ซึ่งอยู่อันดับ 6 เลขคู่

3. ระบบหนไทมีก่อนจุลศักราช นับเป็นพันปี จึงไม่ใช่ 'วิธีนับจุลศักราช' แต่อย่างใด

4. ปีแรกของจุลศักราช หรือ จ.ศ. 1 เป็นปี 'กัศโล่' หรือขุนเอกศก ไม่ใช่ 'กาบใจ' 'กัศ' คือ แม่ปีอันดับ 6 ส่วน 'โล่' คือลูกปีอันดับ 12

วิธีนับไทย (ไท)

ในการบันทึกปี คำนานกัศ คิลจาริกกัศ มักจะระบุศักราชด้วยตัวเลข มีคำว่า 'คัศ' คิคตาม ต่อมาก็คือชื่อปีไทย เช่น ในคิลจาริกวัดเชียงมั่น ประโยคแรกคือ

ศักราช 658 ปีรวายสันเคือนวิสาขะ...

คำว่าปีรวายสัน คือชื่อปีไทย รวายคือแม่ปี หรือศก ส่วน 'สัน' คือ ลูกปี หรือปีนักษัตร ซึ่งมีความหมายตรงกับ 'วอก' (ตัวลิงเป็นเครื่องหมาย) รวายสันตรงกับวอกอัฐศกของภาคกลาง

คำว่า 'ศักราช' มักจะหมายถึงจุลศักราช ซึ่งมีเกณฑ์บวกลบกับ 1181 เทียบเป็นพุทธศักราช ตัวอย่างเช่น จุลศักราช 658 เมื่อบวกกับ 1181 ก็เท่ากับพุทธศักราช 1839

ลำดับดั้งเดิม 60 ชื่อปี - วันหนไท

รวบรวมโดย ทวี สว่างปัญญางกูร

แม่ปี-ลูกปี	ปีนักษัตร-ศก	แม่ปี-ลูกปี	ปีนักษัตร-ศก
1. กาบใจ	ชวดจศก	31. กาบสง่า	มะเมียจศก
2. คับเป้า	ฉลูสัปตศก	32. คับเม็ก	มะแมสัปตศก
3. รวายยี่	ชาลธรรศก	33. รวายสัน	วอกธรรศก
4. เมืองเหม้า	เถาะนพศก	34. เมืองเล้า	ระกานพศก
5. เป็กสี่	มะโรงสัมฤทธิ์ศก	35. เป็กเส็ก	จอสัมฤทธิ์ศก
6. กักไผ่	มะเส็งเอกศก	36. กักไก่	กุนเอกศก
7. กคสง่า	มะเมียโทศก	37. กคใจ	ชวดโทศก
8. ล้วงเม็ก	มะแมศรีศก	38. ล้วงเป้า	ฉลูศรีศก
9. เต้าสัน	วอกจัตวาศก	39. เต้ายี่	ชาลจัตวาศก
10. ก่าเล้า	ระกาเบญจศก	40. ก่าเหม้า	เถาะเบญจศก
11. กาบเส็ก	จอจศก	41. กาบสี่	มะโรงจศก
12. คับไก่	กุนสัปตศก	42. คับไผ่	มะเส็งสัปตศก
13. รวายใจ	ชวดธรรศก	43. รวายสง่า	มะเมียธรรศก
14. เมืองเป้า	ฉลุนพศก	44. เมืองเม็ก	มะแมนพศก
15. เป็กยี่	ชาลสัมฤทธิ์ศก	45. เป็กสัน	วอกสัมฤทธิ์ศก
16. กักเหม้า	เถาะเอกศก	46. กักเล้า	ระกาเอกศก
17. กคสี่	มะโรงโทศก	47. กคเส็ก	จอโทศก
18. ล้วงไผ่	มะเส็งศรีศก	48. ล้วงไก่	กุนศรีศก
19. เต้าสง่า	มะเมียจัตวาศก	49. เต้าใจ	ชวดจัตวาศก
20. ก่าเม็ก	มะแมเบญจศก	50. ก่าเป้า	ฉลูเบญจศก
21. กาบสัน	วอกจศก	51. กาบยี่	ชาลจศก
22. คับเล้า	ระกาสัปตศก	52. คับเหม้า	เถาะสัปตศก
23. รวายเส็ก	จอธรรศก	53. รวายสี่	มะโรงธรรศก
24. เมืองไก่	กุนนพศก	54. เมืองไผ่	มะเส็งนพศก
25. เป็กใจ	ชวดสัมฤทธิ์ศก	55. เป็กสง่า	มะเมียสัมฤทธิ์ศก
26. กักเป้า	ฉลูเอกศก	56. กักเม็ก	มะแมเอกศก
27. กคยี่	ชาลโทศก	57. กคสัน	วอกโทศก
28. ล้วงเหม้า	เถาะศรีศก	58. ล้วงเล้า	ระกาศรีศก
29. เต้าสี่	มะโรงจัตวาศก	59. เต้าเส็ก	จอจัตวาศก
30. ก่าไผ่	มะเส็งเบญจศก	60. ก่าไก่	กุนเบญจศก

1. ชวคฉก	11. จอฉก	21. วอฉก	31. มะเมยฉก	41. มะโรงฉก	51. ชาฉก
2. คับเป้า	12. คับโก	22. คับเล้า	32. คับเม็ค	42. คับไส	52. คับเหม้า
2. ฉลสัปคก	12. กุนสัปคก	22. ระกาสัปคก	32. มะแมสัปคก	42. มะเลงสัปคก	52. เเกาะสัปคก
3. รววยย	13. รววยไจ้	23. รววยเล็ค	33. รววยสัน	43. รววยง้า	53. รววยสี้
3. ชาลยัษฐก	13. ชวคยัษฐก	23. จอยัษฐก	33. วอชยัษฐก	43. มะเมยยัษฐก	53. มะโรงยัษฐก
4. เมืองเหม้า	14. เมืองเป้า	24. เมืองโก	34. เมืองเล้า	44. เมืองเม็ค	54. เมืองไส
4. เเกาะนพคก	14. ฉลนพคก	24. กุนนพคก	34. ระกานพคก	44. มะแมนพคก	54. มะเลงนพคก
5. เป็กส	15. เป็กย	25. เป็กไจ้	35. เป็กเล็ค	45. เป็กสัน	55. เป็กง้า
5. มะโรงสัมฉก	15. ชาลสัมฉก	25. ชวคสัมฉก	35. จอสัมฉก	45. วอกลัสมฉก	55. มะเมยสัมฉก
6. กัดไส	16. กัดเหม้า	26. กัดเป้า	36. กัดโก	46. กัดเล้า	56. กัดเม็ค
6. มะเลงเอคคก	16. เเกาะเอคคก	26. ฉลเอคคก	36. กุนเอคคก	46. ระกาเอคคก	56. มะแมเอคคก
7. กคสง้า	17. กคส	27. กคย	37. กคไจ้	47. กคเล็ค	57. กคสัน
7. มะเมยโทคก	17. มะโรงโทคก	27. ชาลโทคก	37. ชวคโทคก	47. จอโทคก	57. วอโทคก
8. ล้วงเม็ค	18. ล้วงไส	28. ล้วงเหม้า	38. ล้วงเป้า	48. ล้วงโก	58. ล้วงเล้า
8. มะแมคคคก	18. มะเลงคคคก	28. เเกาะคคคก	38. ฉลคคคก	48. กุนคคคก	58. ระกาคคคก
9. เต้าสัน	19. เต้าสง้า	29. เต้าส	39. เต้าย	49. เต้าไจ้	59. เต้าเล็ค
9. วอจคคก	19. มะเมยจคคก	29. มะโรงจคคก	39. ชาลจคคก	49. ชวคจคคก	59. จอจคคก
10. ก้าเล้า	20. ก้าเม็ค	30. ก้าไส	40. ก้าเหม้า	50. ก้าเป้า	60. ก้าโก
10. ระกาเบญจคก	20. มะแมเบญจคก	30. มะเลงเบญจคก	40. เเกาะเบญจคก	50. ฉลเบญจคก	60. กุนเบญจคก

ສູ່ຕິດຕັ້ງກຳລັງ (ພາບລະບົບຈັດຕັ້ງການນາຄາມຄ້າລາໂນຣາດ)

ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ
ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ
ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ
ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ
ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ
ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ	ກຳລັງ

ທະຊຸດຕາວລາຍເລກສາມຕື້ສິບສອງລ້ານສິບຄິດວຽກ, ລາຍເລກຕາວລາຍ (干支表)

1. ຕາວລາຍ 1. 甲子	11. ຕາວລາຍ 11. 甲戌	21. ຕາວລາຍ 21. 甲申	31. ຕາວລາຍ 31. 甲午	41. ຕາວລາຍ 41. 甲辰	51. ຕາວລາຍ 51. 甲寅
2. ຕາວລາຍ 2. 乙丑	12. ຕາວລາຍ 12. 乙亥	22. ຕາວລາຍ 22. 乙酉	32. ຕາວລາຍ 32. 乙未	42. ຕາວລາຍ 42. 乙巳	52. ຕາວລາຍ 52. 乙卯
3. ຕາວລາຍ 3. 丙寅	13. ຕາວລາຍ 13. 丙子	23. ຕາວລາຍ 23. 丙戌	33. ຕາວລາຍ 33. 丙申	43. ຕາວລາຍ 43. 丙午	53. ຕາວລາຍ 53. 丙辰
4. ຕາວລາຍ 4. 丁卯	14. ຕາວລາຍ 14. 丁丑	24. ຕາວລາຍ 24. 丁亥	34. ຕາວລາຍ 34. 丁酉	44. ຕາວລາຍ 44. 丁未	54. ຕາວລາຍ 54. 丁巳
5. ຕາວລາຍ 5. 戊辰	15. ຕາວລາຍ 15. 戊寅	25. ຕາວລາຍ 25. 戊子	35. ຕາວລາຍ 35. 戊戌	45. ຕາວລາຍ 45. 戊申	55. ຕາວລາຍ 55. 戊午
6. ຕາວລາຍ 6. 己巳	16. ຕາວລາຍ 16. 己卯	26. ຕາວລາຍ 26. 己丑	36. ຕາວລາຍ 36. 己亥	46. ຕາວລາຍ 46. 己酉	56. ຕາວລາຍ 56. 己未
7. ຕາວລາຍ 7. 庚午	17. ຕາວລາຍ 17. 庚辰	27. ຕາວລາຍ 27. 庚寅	37. ຕາວລາຍ 37. 庚子	47. ຕາວລາຍ 47. 庚戌	57. ຕາວລາຍ 57. 庚申
8. ຕາວລາຍ 8. 辛未	18. ຕາວລາຍ 18. 辛巳	28. ຕາວລາຍ 28. 辛卯	38. ຕາວລາຍ 38. 辛丑	48. ຕາວລາຍ 48. 辛亥	58. ຕາວລາຍ 58. 辛酉
9. ຕາວລາຍ 9. 壬申	19. ຕາວລາຍ 19. 壬午	29. ຕາວລາຍ 29. 壬辰	39. ຕາວລາຍ 39. 壬寅	49. ຕາວລາຍ 49. 壬子	59. ຕາວລາຍ 59. 壬戌
10. ຕາວລາຍ 10. 癸酉	20. ຕາວລາຍ 20. 癸未	30. ຕາວລາຍ 30. 癸巳	40. ຕາວລາຍ 40. 癸卯	50. ຕາວລາຍ 50. 癸丑	60. ຕາວລາຍ 60. 癸亥

"ห้องตามปัลลภ คือว่าตามภายใน" หรือคำขวัญ 60 ชื่อคนไทย จากหนังสือ "ปักษะจีน"

รองศาสตราจารย์ ดร. จัน แห่งสถาบันชนกลุ่มน้อย นครปักกิ่ง (อักษรไทย 12 พันนา)

วิธีหาชื่อปีโคยมี 2 วิธี ๑ แรกใช้วิธี
คำนวณ ส่วนวิธีที่ 2 คืออ่านตารางสำเร็จ
ของผู้นับ (อ่านหนังสือ ตักกราชเทียบหน
ไทย ที่ผู้เขียนคิดค้นได้)

วิธีคำนวณมีดังนี้

1. จะหาแม่ปีหรือศก ให้ดูตัวเลขสุด
ท้ายของจุลศักราช ถ้าเป็น 1 ก็นับ 'กค'
ถ้าเป็น 2 ก็นับ 'กค' ตามลำดับ 1/กค
2/กค 3/ล้ง 4/เต่า 5/ก่า 6/กาน
7/คับ 8/รวาย 9/เมือง 10/เป็ก

ตัวอย่าง จ.ศ. 658 แม่ปีโคย
คือ 'รวาย' เพราะเลขท้ายคือ 8
จ.ศ. 1352 แม่ปีโคย
คือ 'กค' (เลขท้ายคือ 2)

2. จะหาจุลปี หรือ นักขัตร์ ให้หา
จุลศักราชหารด้วย 12 ถ้าเศษเป็นเท่าไรอย่า
สนใจ ดูแค่เศษ ถ้าได้เศษ 1 ก็นับ 'โก'
เศษ 2 นับ 'จ้' 3/เป้า 4/อี 5/เหม้า
6/สี 7/ไต้ 8/สจ่า 9/เม็ค 10/สัน
11/เล้า 12/เต็ค พึงสังเกตว่าการหารนี้
ถ้าหากใช้เครื่องบวกเลขจะไม่ได้ผล เพราะ
เครื่องให้ผลลัพธ์ แต่ไม่ได้ให้เศษตามที่เราคอง
การ

ตัวอย่าง จ.ศ. 658 หารด้วย 12 ได้
54 กับเศษ 10 เทียบลำดับ 10 คือ 'สัน'
รวมกันแล้ว จ.ศ. 658 คือปีรวายสัน หรือ
วอกอัฐศก (ศกที่ 8 เพราะเลขท้ายเป็น
เลข 8)

จ.ศ. 1352 หารด้วย 12 ได้ 112 กับ
เศษ 8 เมื่อเทียบกับลำดับแล้ว 8 คือ
'สจ่า' ปี จ.ศ. 1352 คือปีกคสจ่า หรือ
มะเมียโทศก

วิธีที่ 2 คือ อ่านตารางซึ่งผู้เขียนเป็นคน
คิดค้นได้ วิธีอ่านมีดังนี้

ชื่อแถวเฉียงแถวบนและล่างอีก 2 แถว
คือชื่อจุลปี ซึ่งแบ่งแถวบนสำหรับปี จ.ศ.
ที่เริ่มต้นด้วย 0-300-600-900-1200-

1500 และบวก 300 เข้าไปไม่มีสิ้นสุด

แถวเฉียงที่ 1 ตั้งไว้สำหรับปี จ.ศ. ที่
เริ่มต้นด้วย 100-400-700-1000-1300-
1600

แถวเฉียงสุดท้ายใช้กับ จ.ศ. ที่เริ่มต้น
ด้วย 200-500-800-1100-1400-1700
 ฯลฯ

ตัวอย่างเช่นจะหาชื่อปีโคยของ จ.ศ. 658
และ 1352 ในตาราง

สำหรับ จ.ศ. 658 เราต้องอ่าน 2 ที่
โคยแยก 658 เป็น 6 และ 58 จงหาเลข
58 ในตาราง เมื่อพบแล้ว จากเลข 58
ตามบรรทัดบน อ่านขวามือ พบ 'รวาย-
อัฐศก' รวายเป็น แม่ปีโคย ส่วนอัฐศกนั้น
เป็นการเรียกแบบกรุงเทพฯ ตรงกับ
เลขท้ายเลข 8 ของจุลศักราช

จะหาจุลปีโคยของ จ.ศ. 658 จากเลข
58 ตามเส้นตั้งอ่านขึ้นไป เพราะ 600 อยู่
บรรทัดเฉียงแถวบน เราจะพบคำว่า 'สัน-
วอก-ถึง' สันคือจุลปีโคย วอกคือปีนักขัตร์
เรียกแบบไทยภาคกลาง ส่วนถึงคือ ตัวสัตว์
ที่เป็นเครื่องหมาย รวมกันแล้ว จ.ศ. 658
มีชื่อปีโคยว่า 'รวายสัน' หรือ 'วอกอัฐศก'

ตัวอย่างที่ 2 คือหาชื่อโคยของ จ.ศ.
1352 ปี 1300 มีจุลปีอยู่แถวเฉียงที่ 1
ข้างล่าง จงหาเลข 52 พบแล้วอ่าน จาก
52 ไปซ้ายก็จะพบ 'กค-ไทยศก' ซึ่งเป็น
ชื่อแม่ปีหรือศก (ที่จริงอ่านขวามือก็เหมือน
กัน แต่ไกลกว่าเท่านั้น)

สำหรับจุลปี จากเลข 52 อ่านทางตั้ง
ลงแถวเฉียงที่ 1 ข้างล่าง จะพบ 'สจ่า-
มะเมีย' สจ่าคือชื่อจุลปีโคย หรือนัก
ขัตร์ รวมแล้ว จ.ศ. 1352 มีชื่อปีโคย คือ
'1 สจ่า' (มะเมียโทศก)

วิธีหาชื่อปีโคยของพุทธศักราช คือลบ
พุทธศักราชด้วย 1181 เทียบเป็นจุลศักราช
แล้ว วิธีคำนวณ หรืออ่านตารางแบบข้าง
บน วิธีนี้อาจใช้ได้ แต่จะยุ่งยากสำหรับผู้ที่
ไม่ ค

ปีโคยใช้กันมากในตำนานของภาคเหนือ ถ้าหากไม่เข้าใจเรื่องปีโคย การวิจัยตำนาน จะไม่ถูกต้อง ความรู้ด้านปีโคยจะช่วยนักวิจัยชำระศักราช ที่ผิดพลาดในตำนานได้อย่างง่ายดาย การหาชื่อปีโคยของผู้เขียน จึงมีคุณค่ามหาศาล สำหรับงานศึกษาคำานานและศิลาจารึก นักวิชาการทั่วโลกได้ยอมรับและใช้ประจำ

เมื่อเทียบปีโคยกับการเรียกชื่อปีของกรุงเทพฯ เราจะได้ข้อสังเกตว่า ทางล้านนา เรียกแม่ปีก่อน ลูกปี แต่ทางกรุงเทพฯ เรียกลูกปี หรือปีนักษัตรก่อนแม่ปีหรือศก เช่น ปีรวายสัน ทางกรุงเทพฯ จะเรียกว่า ปีวอกอัฐศก ส่วนศกนั้นทางภาคกลางนับตามเลขท้ายของจุลศักราช ไม่นับตามพุทธศักราช

วิธีนับศกตามเลขท้ายของจุลศักราชของภาคกลางนั้น มีหลักฐานจากพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวราชานุภาพ ในหนังสือ สำหรับสอบศักราช ซึ่งมักพบในศิลาจารึกและหนังสือเก่า ๆ ในเมืองไทย พิมพ์อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนายมา ผดุงสิทธิ์ 19 มิถุนายน 2518 หน้า 24 ว่า

...ไทยฝ่ายใต้แก่ศกไปให้ตรงกับเลขท้ายจุลศักราช แต่จะแก่เมื่อใดไม่ทราบ

วิธีหาชื่อปีโคยแบบฝรั่ง

คงได้เห็นแล้วข้างบนนี้ เราใช้วิธีนับลำดับใหม่ เช่นจะนับแม่ปีก็นับเลขท้ายของ

จุลศักราช 1/กค 2/กค ตามลำดับ ส่วนลูกปี ก็หารจุลศักราชด้วย 12 เศษเท่าไรก็นับ 1/กค 2/จ 3/จ วลา

แบบฝรั่งจะไม่นับตามลำดับใหม่ แต่นับตามลำดับเดิม โดยใช้วิธีบวกจุลศักราชเพิ่มด้วยตัวเลขตัวหนึ่ง แล้วแต่กรณี

นายโรเจอร์ บิลาร์ด (Roger Billard) นักดาราศาสตร์เอกของโลก ชาวฝรั่งเศสแนะนำให้ "บวกจุลศักราชด้วย 5 แล้วเขียนเลขท้ายกับลำดับ จะไม่แม่ปี" เช่น จ.ศ.658 บวกกับ 5 เท่ากับ 663 เอาเลขท้ายคือ 3 เทียบลำดับปรกค 1/กาบ 2/กับ 3/รวาย แม่ปีของ จ.ศ.658 คือ "รวาย" ส่วนจะหาลูกปี ให้ "นำจุลศักราชบวกกับ 11 แล้วหารด้วย 12 เศษคือลำดับของลูกปี" เช่น จ.ศ.658 บวกกับ 11 เท่ากับ 669 หารด้วย 12 ได้ 55 กับเศษ 9 ใช้เศษ 9 เทียบกับลำดับปรกค 1/จ 2/เบ้า 3/ย วลา จนถึง 9/สัน จึงพบว่า ลูกปีของ จ.ศ.658 คือ "สัน" หรือ "วอก" (ถึง) รวมกันแล้ว จ.ศ.658 คือปีรวายสัน หรือวอกอัฐศก (ถึง ศกที่ 8)

ดร.เจ.ซี.อีค (Dr.J.C.Eade) แห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย (ค.ศ.1989) ใช้วิธีเดียวกับบิลาร์ด ในการหาแม่ปี แต่สำหรับการหาลูกปี ดร.อีคแนะนำให้

"นำจุลศักราชบวกกับ 35 แล้วหารด้วย 12 เศษคือลำดับของลูกปี" วิธีนี้ก็เหมือนของโรเจอร์ บิลาร์ด เพราะ 35 ก็คือ 11 บวกกับอีก 2 รอบนักษัตร (2 คูณด้วย 12)

ทวี สว่างปัญญางกูร

$$\text{จุลศักราช} + ๑๑๘๑ = \text{พุทธศักราช}$$

ทวิ สว่างปัญญางกูร

ปี พ.ศ. หลักร้อย
๑-๔-๗-๑๐-๑๓-๑๖
๑๙-๒๒-๒๕

ความเชื่อของชาวล้านนา เกี่ยวกับปีใดปีเกิด

ต่อไปนี้ คือคำแปลคอนหนึ่งของตำราโหราศาสตร์โบราณล้านนา วิธีแปล คือใช้ศัพท์ไทยมาครฐาน แทนศัพท์ล้านนาที่มีความหมายเดียวกัน ศัพท์ล้านนาศัพท์ใดไม่มีในภาษาไทยจะสะกดตามเสียงก่อนแล้วมีวงเล็บการสะกดตามอักษรวิเศษตาม

จกกล่าวยังปีเกิดแห่งคนเราทั้งหลายก่อนแล

1. บุคคลผู้ใดเกิดปีไจ้ (ชวค-หนู ข้อความในวงเล็บเป็นของผู้แปล) เมื่อก่อนได้เกิดเป็นพระยาพรหม ค่ายจากนั้นได้เกิดเป็นช้าง ค่ายจากช้างได้เกิดมาเป็นคนชาตินี้ลงด้วยหนู ธาตุด้วยน้ำ ถ้าเป็นผู้ชาย แก่ถึงจะดี เป็นผู้หญิงเหมาะปานกลาง ถ้าถึงปีใหม่ ให้เอาน้ำ 7 บ่อไปรดไม้ศรี (ต้นไม้ศรี) จึงจะดี ให้เอาเมียแม่หน้อย (คนร่างเล็ก-อ.สิงหะ อธิบายว่าเป็นสาวรุ่น) คำ เก้งคี่แล (เหมาะสมแก่กันคี่ - บางท่านอธิบายว่า 'ครึ่ง') ให้เอาปีสว้า (มะเมีย-ม้า) ปีเม็ก (มะแม-แพะ) ก็ดีหื้อแจ่งแท้ แจ่งยังมีกะกินสะหน้อย (กะกละ) ถ้าไปเรือนท่านจะรู้ไร (ทุกข์ไร) ถ้าเป็นผู้หญิงจะยังแกลน (ค่อยยังชั่ว) จกมีลูก 4 คน ถ้าอยู่ที่เกิดท่านรักห่มสะหน้อย มักเอาเรือนท่านเป็นเรือนคนแล ให้ดี (หื้อ-ถือ) ค่ายปลายเปียง (เพียง-เสมอ) ปลายเหลียม (แหลม) คี่ 16-17 ไม้ก็คี่ (ความยาวของคาน) ถือแก้ว ปด้าลาก (ปัทมราค-ปัทมราช พลอยสีแคง ทับทิม) นิลละปะตบ (นิลสีคอกผักคต-พลอยสีน้ำเงินแก่) วิตุร (วิทุร-ไวฑูรย์-ไพฑูรย์ แก้วสีไม้ไผ่-เพชรคาเมว สีเหลืองแกมเขียว) เลี้ยงวัวจะแพร่แล ฤษโปง (รูปสัตว์ต่าง ๆ หล่อด้วยโลหะ) ลายเหลือง จกมีเงิน 7 พัน ไม้มีก็ 7 ร้อย ถ้าหากเกิด

เดือน 2-3-9-10 จะไค้เป็นใหญ่กว่าตระกูล จะสมฤทธิ์ทุกอัน เกิดเดือนอื่นพอประมาณ หื้อกำ (งค-ระวัง) ด้วยอาหารการกินสะหน้อย อายุ 60 จะจนทหนึ่ง 70 ค่ายแน่ ในเดือน 4 ออก 10 คำ ค่ายเป็นแน่เจ้าเหย

2. บุคคลผู้ใดเกิดปีปด้า (ฉลู-วัว) ลงด้วยวัว ธาตุกิน ถือเป้งรูปวัวคี่ ชาติก่อนได้เกิดเป็นช้างสะคัน (ฉทัน) ค่ายจากนั้นได้เกิดมาเป็นหมู ค่ายจากนั้นได้เกิดมาเป็นหน่อ โพธิสัตว์เจ้า หื้อมีศีล 5 คี่ 8 กับคนปชาค หื้อไว้บาตรยังเรือนจึงอยู่คี่มีสุขชะแล จกมีข้าวของ วัว ควาย ช้างม้า จกไค้เป็นใหญ่แก่ท่าน ด้วยเชื่อปด้อย จกสมฤทธิ์มีข้าวของมากนัก จกไค้ทุกข์ 4 คื่อ (ครึ่ง) จึงอยู่คี่มีสุข อายุไค้ 70 จกตายตกคั่นไม้บั้น (มีฉนั้นคี่) จกตายท่านฆ่า (ถูกฆ่าตาย) แล ท่านจกผูกมัด เมื่อถึงปีใหม่ หื้อเอาหญ้า 7 ทิศหื้อวัวกิน จึงอยู่สบาย บมีพยาธิ แล หื้อเอาเมียแม่หน้อยขาวแคง จกมีลูก 4 คน พ้อคายก่อนแม่ หื้อเอาเมียที่ขุน หื้อเอาปีไจ้ (ชวค-หนู) ปีเหม้า (เถาะ-กระต่าย) คี่แล หื้อถือแก้วนิลละปะตบและปะคำลาก (อธิบายแล้ว) ฤษโปง 2 ขึ้นนอกขาวในเหลือง หื้อเลี้ยงวัวมก (วัวเขาสัน) วัวเหลืองม้าขาว ควายดำ คานค้ำขาว 6 ไม้ปลายจอน ปลายบัวคี่ เป็นพ่อคำคี่ เป็นพ่อเรือนปานกลาง หื้อหากินนาด้วยขุนคี่ (ทำนาหลวงคี่) จกมีเงิน 7 พัน บมีก็ 7 ร้อย หนึ่งผ้าขาวเข้าคี่คี่ อายุไค้ 45 จนทหนึ่ง ลำนั่นไปอายุ 70 จกตายในเดือน 11 ออกคำ (หนึ่ง) จกตายเป็นแน่ เจ้าเหย

3. บุคคลผู้ใดเกิดปียี่ (ชาล-เสือ) ลงด้วยเสือ ถือเป้งรูปเสือ เมื่อก่อนได้เป็นพรหมสีหน้า ค่ายจากนั้นได้เกิดเป็นเสือโคร่ง ค่ายจากเสือไค้ไปตกนรก นานไค้แสนปีจึงพ้น ไค้มาเกิดเป็นพระยาในเมืองเรานี้ ค่ายจากนั้นได้เกิดเป็นคนชาตินี้แล

มาด้วยเจ้าภริทศ ธาตุไม้ เป็นทุกข์แต่
หน้อย (แต่เล็ก) ข้าวของหมั้นหลาย ยังมี
ลูกหลาย เจ้าขุนบรัก หื้อเอาเมียแม้น้อยสูง
แควนคี่ หื้อเอาปิเม็ค (มะแม-แพะ) ปีสัน
(วอก-ลิง) ปีเร้า (ระกา-ไก่) มันกระทำ
คุณแก่ท่านบ่เป็นคุณ หื้อคือแก้วบัวรดก

วิศุนน้ำเงิน ฤๅเบ้ง 3 ชั้นในเหลืองกลาง
ขาวนอกค้ำ หื้อเลี้ยงวัวควายม้าค้ำ บั้น
เหลืองหมั้น นุ่งผ้าเขียวเป็นเครื่องศึก คือ
คาบปลายเปียง เกิดเดือน 7-8-9 คี่ เกิด
เดือนอื่นปานกลาง อายุได้ 70 จนทึหนึ่ง
80 ตายเดือน 10 ออกค้ำ (หนึ่ง) แด

4. บุคคลผู้ใดเกิดปีใหม่ (เถาะ-กระ
ต่าย) มาด้วยเจ้าเคมียะ พ่อตายก่อนแม่
ลงด้วยกระต่าย ผู้นั้นชาติก่อนได้เป็นพรหม
3 หน้า ตายจากนั้นได้มาเกิดเป็นพระยา
ตายจากนั้นก็มาเกิดเป็นวัว ตายจากนั้นก็
มาเกิดเป็นคนชาตินี้แล มันผู้นั้นมีปัญญา
ปรารธนาเป็นอรหันต์คนหนึ่ง ลูก (จาก)
ปาพรหมลงมาเกิดเป็นเทวบุตร แล้วจึงมา
เกิดเป็นอำมาตย์ แล้วมาเกิดเป็นคนชาตินี้
มันผู้นี้เป็นนายหนังสือแล ผู้นี้ใจเขยคนัก
หื้อแบ่งใจคี่ อายุยืน อายุ 40 จักเป็นคี่
มีข้าวของจึงหมั้น คั้นใจสะหาบสมบัติปมี
มีลูกหลายคน จักได้กินแดง (กินแรง) 2 คน
หื้อเอาเมียแม้น้อยค้ำ เก่งคี่ (เหมาะสมกัน
คี่) หื้อเอาผู้เกิดปีเหมา ปีไต้ เท่าว่าบ่ได้
อยู่ที่เกิด เจ้าขุนรัก มีสมบัติหมั้น ออกจาก
ท้องแม่ 2 เดือน จนทึหนึ่ง และ 2 ปีจนทึ
หนึ่ง พันจากนั้นได้ 30 จนทึหนึ่ง 63 ทึ
หนึ่ง 77 ตายเดือน 5 ออก 6 ค้ำแล ถ้า
เกิดเดือน 4-5 คี่ เกิดเดือนอื่นพอประมาณ
(คี่พอใช้) หื้อคือแก้วนิลละดบ ปะคำราก
วิชรน้ำผึ้ง คือคาบค้ำเหลืองปลายเหลี่ยม
20 ไม้ สายหมั้นบ่มีสายขาวห้อยข้างข้างไว้
ฤๅเบ้ง 2 ชั้น นอกขาว ในเหลืองสายแดง
จักมีเงิน 2 พัน บ่มกั 2 ร้อย หื้อเลี้ยงวัว
ควายม้าหมั้นเป็นค้ำ บอั้นก็วัวค้ำ นุ่งผ้า

หมั้นเป็นเครื่องศึกคี่ เมื่อถึงปีใหม่ หื้อเอา
คอกไม้ที่ร้อนมาปลูกที่เย็น หื้อได้เอาน้ำ 5
แห่งมารคไม้ศรี (คันโพธิ์) ทรงพระเจ้า
(พระพุทธรูป) พระธรรม พระสงฆ์ อยู่คี่มี
สุข จักสมตามคำปรารธนาแล

5. บุคคลผู้ใดเกิดปีสี่ (มะโรง-งูใหญ่)
มาด้วยเจ้าฤๅสตรา ธาตุคิน ลงด้วยงูใหญ่
คือ (ถือ) เบ้งรูปนาค พ่อตายก่อนแม่ มัน
ผู้นี้ลูกคินซ้ายพรหมลง มาเกิดเป็นคนชาตินี้
มันเขยใจแต่หน้อย (ลำบากตั้งแต่เป็นเด็ก)
มักเป็นพยาธิ (ไข้โรค) เลี้ยงยาก บ่ได้อยู่ที่
เกิด บอั้นไฟจักไหม้ชะแล มันนี้ลูกฤๅสตรา
มาเกิด ตายจากนั้นก็ไปตกนรก พันจากนั้น
ได้มาเกิดเป็นคนชาตินี้ หื้อใจบุญเนื้อ ถ้า
ใจบาปจักฉิบหาย เจ้าขุนผู้ใหญ่รักสะหน้อย
มันผู้นั้นปากเบี้ยว ภายหลัง อายุได้ 53
เป็นที่ 1 บอั้นก็ไฟจักไหม้ บอั้นจักตาย
ท่านฆ่าชะแล ถ้าเกิดเดือน 7-8 จักสมฤทธิ์
ทุกอัน เดือนอื่นพอประมาณชะแล หื้อคือ
แก้วปะคำลาก และบัวรดกมหานิด ฤๅเบ้ง
2 ชั้น ในแครงนอกค้ำ คือคาบปลายเหลี่ยม
15 ไม้ 17 ไม้ก็ได้ ค้ำแครงสายเหลืองเอาไว้
ข้างขวา จักมีเงิน 5 พัน บ่มกั 5 ร้อย ชะ
แล หื้อเอาเมียคนหลวง (ร่างใหญ่) ชะแล
เอาคนผู้เกิดปีไต้ ปีเหมา ถ้าเป็นผู้หญิง
ไปอยู่เรือนผัวคี่ หื้อเลี้ยงวัว ม้าเหลืองเป็น
ค้ำ นุ่งผ้าเขียวเป็นเครื่องศึกคี่แล มันผู้นี้
อายุได้ 10 ปี จนทึหนึ่ง พันนั้นได้ 90 ปี
ปลาย 8 เดือน จักตายเดือน 5 ออก 5 ค้ำ
ชะแล

6. บุคคลผู้ใดเกิดปีไต้ (มะเต็ง-งูเล็ก)
มาด้วยเจ้าวิทุลกฤๅ ลงด้วยงูน้อย คือเบ้งรูปงู
ลูกคินขวาลงมาเกิด เขยใจแต่หน้อย พ่อ
ตายก่อนแม่แล มันผู้นี้ได้เป็นเทวบุตร ตาย
จากนั้น ได้มาเกิดเป็นคนชาตินี้ นุ่งผ้าขาว
คี่ หื้อมีศีล 5 ศีล 8 ไว้กับคน หื้อไว้บาตร
ในเรือน หื้อคือแก้ววิชรน้ำผึ้งแล และวชิระ
เป็กน้ำค้ำ (วชิรเพชร) คือคาบ 15 ไม้

และ 17 ไม่ปลายนึ่ง ค้ำเหลือง สาย
เหลือง หื้อเอาเมียแม่หน้ายาคางสูงวาง
แควน ออกอำ แวกลม น่องงามปานเขียน
หื้อเอาคนผู้เกิดปีสจ่า ปีไล่ ปีเม็ค เลี้ยงวัว
ควาย ม้ากำ (สีเข้ม) เป็นเค้า นุ่งผ้าลาย
เป็นเครื่องศิกชะแล อายุไค้ 34 จักอยู่คิมสุข
อยู่คิมสุขบ่พอกคิ อยู่คิมสุขจักสมฤทธิคังใจมิก
ถ้าบวชถึงจะคิ เป็นคุณแก่พ่อแม่จักมีลูก 2
คน กันกระทำบาปกล้าขึงนิก กันร้าย
เสมอคังอยู่หอกคาบปคิ หื้อหากินนาด้วยขุน
ถ้าเกิดเคื่อน 3-8 จักไค้เป็นครุแก่ท่าน
เกิดเคื่อนอื่นปานกลาง หื้อคิอยู่เบง 2 ชั้น
นอกเขี้ยวในขาวคิ จักมีเงิน 3 พัน บ่มิก 3
ร้อย อายุไค้ 30 จักจนทึหนึ่ง พันนั้นไค้ 76
จักตายชะแลเมื่อถึงปีใหม่เอาน้ำ 7 แห่งมา
คำหัวและมาอาบคา หากพันเคราะห์ชะแล

7. บุคคลผู้ใดเกิดปีสจ่า (มะเมีย-ม้า)
มาด้วยเจ้าสุทนต์นางมโนรา ธาตุไฟ ลงด้วย
ม้า ถือเบงรูปม้า มานี้ลูกแต่พรหมมาเกิด
เป็นม้า ตายจากนั้น ได้มาเกิดเป็นพระยา
ช้าง ไค้มาเกิดเป็นคนชาตินี้แล ใจแข็งบ่ฟัง
คำใคร หื้อใจบุญก็จะคิ ถ้าใจบาปจักฉิบ
หาย มานี้ผู้ใดลูกคินชายพรหมมาเกิด มีลูก
ก็รักพ่อแม่ ยามหน้อยมักเป็นพยาธิ แก่มา
ถึงคิ ไค้กินแรงลูก 2 คน บ่มิก 4 คน
กระทำคุณแก่ท่านจึงคิ เทว่าท่านบ่รู้คุณ
คน มานี้ผู้ใดพ่อแม่บ่รักหลาย ขุนนางรัก
หื้อคิอยู่คาบ 16 ไม้ ปลายนึ่ง ค้ำคำ
สาย แดง ไว้ข้างซ้ายคิ หื้อเอาเมียแม่
ใหญ่คิ คิ เอาหญิงผู้เกิดปีเม็ค ปีไล่และอยู่
เรือนคน คิมสมบัตินี้แล หื้อคิอยู่ปะคำลาก
และแก้ว พลิกมหาณิล บัรกก ดุงเบง 3
ชั้น ในแคว กลางเหลือง นอกขาว เลี้ยงวัว
ควายม้าผิว เป็นเค้า อายุ 60 จนทึหนึ่ง
76 ตายแท้ ในเคื่อน 7 ออก 8 คำแล

8. บุคคลผู้ใดเกิดปีเม็ค (มะแม-แพะ)
มาด้วยเจ้าสุวรรณสาหยา ธาตุคิน ลงด้วย
แพะ คิอยู่เบงรูปแพะ มานี้ผู้ใดลูกคินพรหมมา

เกิดเป็นผีเสื้อ ตายจากนั้นเกิดมาเป็น
เทวดา ตายจากนั้นมาเกิดเป็นคนชาตินี้
สร้างสมภารนานไค้อาสงไซ มีคำปรารภนา
เป็นอรหันต์คนหนึ่งแล กระทำไร่นาจักสม
ฤทธิ คิอยู่คาบ 12 ไม้ ค้ำเหลืองสายขาว
ปลายนึ่ง ปลายนึ่ง หื้อเอาเมียแม่หน้าย
ลางแม่หม้ายจึงคิ จักมีลูกผู้ใจบุญ ยังจักกิน
แรงลูกหลาน (ลูกคนสุคทอง) หื้อเอา (แต่ง
งานกับหญิง) ปีสจ่า ปีไล่ คิ เมื่อถึงปีใหม่
หื้อเอาน้ำบ่อมาอาบคำหัว หากอันตรายทั้ง
มวลแล คิอยู่แก้วบัรกก ปคำลาก วิฑูร คิ
นิลสคค คิรอบชาคาแล หื้อเลี้ยงวัวควาย
คำ วัวคำ ม้าขาว คิ ดุงเบง 2 ชั้น ใน
หม่นนอกขาว จักมีเงิน 2 พัน บ่มิก 2
ร้อย แม่ตายก่อนพ่อ อายุ 20 ปีอยู่คิมแล
33 จักจนทึหนึ่ง 54 จนทึหนึ่งแล 86 ตาย
เคื่อน 5 ออก 13 คำเป็นแน่

9. บุคคลผู้ใดเกิดปีถัน (วอก-ลิง) มา
ด้วยเจ้ามโหสถ ธาตุหิน ลงด้วยวอก
พ่อตายก่อนแม่ ลูกสะคือไค้มาเกิดเป็น
เทวดาแล้วไค้เป็นเทวนคร ตายจากนั้นก็
ไค้เกิดเป็นวัวเถื่อน (วัวป่า) ตัวหนึ่ง ตาย
จากนั้นไค้มาเกิดเป็นหมู ตายจากนั้นไค้เกิด
เป็นคนชาตินี้ กระทำไร่นาคิ เลี้ยงวัวควาย
คิ ยังคุณแก่ท่านบ่รู้คุณเราแล ยังข้างรักษา
ของสะหน้อย มีปัญญารู้หลัก (ฉลาด)
ตายเพื่อ (เพราะ) ผู้หญิง ใส่โทษมันคำรำ
เบงต่าง ๆ เกิดเคื่อน 5-6-7 จึงคิ จักตาย
เจ็บทึง บ่มิกไฟจักไหม้เรือน บ่มิกจักเสีย
ตัวทึหนึ่ง หื้อแก้มักภัยต่าง ๆ แท้เนื้อ
หื้อคิอยู่คาบ 16 ไม้ปลายนึ่งค้ำคำเหลือง
17 ไม้คิ หื้อเอาเมียแม่ใหญ่ ขาวคำคิ หี
หลวง (อวัยวะเพศหญิงใหญ่) จึงคิ เอาผู้
หญิงปีเร้า ปีไล่ คิ รอบชาคาแล (ลูกชะ
คา) เป็นผู้หญิงไปสู่เรือนผิว คิชะแล หื้อดุง
เบง 3 ชั้น นอกแคว กลางขาว ในเหลือง
คิอยู่แก้วนิลสคค วิฑูรน้ำเงิน บัร
กก เลี้ยงวัวควายมาก ม้าขาว จักมีเงิน 3

พัน บมิก 3 ร้อย เมื่อถึงปีใหม่ หื้อเอาน้ำ 7 บ่อมาอาบ คำหัว หายเคราะห์ทั้งมวล แล อายุได้ 33 จนทหนึ่ง 75 ทหนึ่ง 78 จักตายเดือน 5 ออก 5 คำชะแล

10. บุคคลผู้ใดเกิดปีระ (ระกา-ไก่) มาด้วยเจ้าเวสสันดร ธาตุเหล็ก ลงด้วยไก่ คือเบ้งรูปไก่ มันผู้นี้ถูกท้องน้อยพรหมมา เกิด เมื่อชาติก่อนได้เป็นหมา คายจากนั้น ได้มาเกิดเป็นช้าง คายจากนั้นได้มาเกิดเป็น คชสาร พันจากนั้นได้มาเกิดเป็นคนชาตินี้ แล สร้างแปงอันโคกสมฤทธิ์แล หื้อมีศีล 5 ศีล 8 กับคน คี พ่อมแม่เลี้ยงยาก มัก เป็นพยาธิหนักแล อายุ 32 จึงคิ เกิดเดือน 3-4-5 จึงสมฤทธิ์ เกิดเดือนอื่นพอประ มาดเหมาะปานกลางแล หื้อคือแก้วบัวรดก ผัวใส่พิพาโรง ก็บออันมหาณิลปคำลาก ดุง เบ้ง 2 ชั้นนอกหม่นในขาว สายเหลือง หุ่น ผ่าขาวเป็นเครื่องศีกคิแล หื้อเอาผู้หญิงอื่น เกิดปียี่ ปีเส็ก ปีสัน คือคาบ 16 ไม่ปลาย เบียง ค้ำค้ำสายแคง คี อายุ 50 จนท หนึ่ง 76 จักตายเดือน 10 ออก 2 คำหัน แล คายเป็นแท่นแลย เจ้าทั้งหลายเหย

11. บุคคลผู้ใดเกิดปีเส็ก (จอ-หมา) มาด้วยเจ้าอรินทุม ลงด้วยหมา ธาตุหิน มันผู้นี้ถูกแต่บาทพรหมมาเกิดเป็นเสือ คาย จากนั้นมาเป็นผู้ ยังปรารถนาเป็นอรหันต์ คนหนึ่ง มีสมบัติมาก ใจกล้า ท้าวพระยา เบ้งใจนัก (พอใจนัก) มักได้เป็นใหญ่ ปุพพิชชะกระทำนา คีชอันชะแล หื้อใจบุญ จึงคิ หื้อเก่งแต่ผู้ใหญ่ คือแก้วบัวรดก วิฑูร ปะคำลาก ดุงเบ้ง 2 ชั้น นอกเหลืองในขาว จักมีเงิน 3 พันบมิก 3 ร้อย หื้อคือคาบ 14-16 ไม่ปลายเบียง คี หื้อเอาเมียแม่ขาว สูง หื้อเอาปียี่ ปีสัน เรว้า คี หื้อเอาที่เรือนมี ชายหลายคิ ถ้าเป็นผู้หญิง หื้อหนีเสียที่อยู่ จักมีเคราะห์ 2 ทิ 3 ทิ เลี้ยงวัวควาย เหลือง ม้าเหลืองก็คิ อายุได้ 20 หื้อเก่งคำ ปาก (คำพูด) บมิกจักได้ผิดท้าวพระยา ผู้

ใหญ่ หื้อใจบุญจักได้เป็นใหญ่แก่ท่าน จักได้ กินแรงลูก 2 คน ชายทั้ง 2 แล ถ้าเกิด เดือน 8-9 จึงคิ สมฤทธิ์ทุกอัน อายุได้ 37 จักจนทหนึ่ง บมิก 73 ในเดือน 3 ออก 1 คำจักตายวันนั้นแล เมื่อถึงปีใหม่ ให้เอาน้ำ 7 บ่อมารดไม้ศรีจักอยู่คิมิสุขแล แม่คาย ก่อนพ่อ

12. บุคคลผู้ใดเกิดปีเก้ (กุน-ช้าง) มา ด้วยพระยาศรีสุทโธทนา ธาตุน้ำ ลงด้วย นาคช้าง ลูกแต่หัดจะมีพรหมลงเกิด ข้าวของยังมีเหมาะพอยุ่พอกิน เท่าว่ามัก เคียดสะห้อยแล เมื่อก่อนได้เป็นช้าง คาย จากนั้นได้มาเกิดเป็นลูกพระยา คายจากนั้น ได้ไปเกิดเป็นนาค คายจากนั้นได้มาเกิด เป็นม้า คายจากนั้นได้มาเกิดเป็นคนชาตินี้ มันปรารถนาเป็นพระเจ้าคนหนึ่ง ยังผ่ง สร้างสมภารอยู่ อย่าล่ายเนื้อ บิได้เป็นพระ เจ้าชา ยังใจบุญสะห้อยทั้งพี่น้องรัก ยาม หน้อยเป็นคิ หื้อคือคาบค้ำค้ำ บมิกค้ำม เหลือง ปลายเหลืองมกคิ สายเหลืองแคง หื้อ เอาเมียแม่หน้อย อย่าเอาไกลเรือน หื้อเอาปียี่ ปีสัน คี ผู้หญิงเลี้ยงพ่อแม่คิ หื้อคือแก้วนิล ละปะคบ โรงคำ วิฑูร ดุงเบ้งชั้นในขาว นอกเหลือง สายเขียวสายแคงก็คิ จักมีเงิน 7 พันบมิก 7 ร้อยชะแล หื้อห่นผ้าเหลือง เป็นเครื่องศีกคิ เลี้ยงวัวควายค้ำ ม้าเหลือง หากชอบชาตาแล อายุ 10 ปีจนทหนึ่ง พัน จากนั้น 87 คายในเดือน 7 ออก 1 คำ เมื่อถึงปีใหม่ หื้อเอาน้ำ 7 บ่อไปสระสง พระเจ้า (พระพุทธรูป) หายเคราะห์ ทั้งมวลแล

ความเชื่อเกี่ยวกับแม่ปี ปีเกิด

แม่ปีคำทวายกำเล็ค

กาบ	ท่านได้ชี้กระทำการ
กับ	ใจหาญไค้ใช้ชำน้อย
รวาย	ผ้าตัดยต่อเตาะกลาง

<u>เมือง</u>	สมบัติเลิงบไ้
<u>เป็ก</u>	มักงายช่างไค้นอนวัน
<u>กัก</u>	ไผกันก็ไครไค้แด
<u>กค</u>	ไป้ช้ทำนทุแควน
<u>ร่วง</u>	คิกลองถุ่นเมืองกินเหล้า
<u>เต่า</u>	ช่างไค้เป็น...นั่งเหนือของ
<u>กา</u>	หัวหยของพายหลิกหนีความ

การทำนุสร้างถาวรวัตถุตามปีเกิด

ปีเกิดสร้างของชาคา

<u>ไจ้</u>	ควรสร้างศาลาร่มอย่าง
<u>เป้า</u>	ควรสร้างโรงไฟแล
<u>ยี่</u>	ควรสร้างศาลาที่ย่าง
<u>เหม้า</u>	ควรสร้างปราสาทสร้อยแล
<u>สี่</u>	สร้างวันญญูวิศทไ้
<u>ไต้</u>	สร้างคอกไม้สุวรรณคำ
<u>สง่า</u>	สร้างแท่นช่องสังข์
<u>เม็ค</u>	ปราสาทสร้อยสมศรี
<u>สัน</u>	ปราการกำแพง
<u>เร้า</u>	ญญูวิศทไ้แล
<u>เส็ค</u>	ธรรมาสันที่เทศนา
<u>ไก้</u>	โรงอาบขัคสิ

วันไคย (วันไท - วันหนไท)

ระบบ 60 ชื่อหนไท หรือปีไคย (ปีไท) คงได้กล่าวถึงข้างบนนี้ ไม่เพียงแต่ใช้เรียกปีเท่านั้น แต่ยังใช้เรียกวันด้วย เช่น วันกาบไจ้ วันดับเป้า วันรวายยี่เป็นต้น ตามลำดับเหมือนของปีไคย ปัจจุบันนี้ ปฏิทินจีนชนิดเป็นเล่ม ก็ยังระบุวันอักษรของแต่ละวัน เช่น วันเสาร์ที่ 30 กันยายน พ.ศ.2532 ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 (ไค้หรือ เดือนเกียงเหนือ) ปีมะเส็ง ในปฏิทินจะมีรูปงูค้ำช้ายและรูปหมูค้ำขวาและข้อความว่า วันมะเส็ง ไม่ถูกกับกุน วันมะเส็งคือวันไค้ของภาคเหนือ

ผู้ที่ไม่มีปิกกะคินล้านนาฯ อาจอุปปฏิทินจีนหาสุวันไคยก็ได้ แต่ปฏิทินจีนไม่ได้ระบุแม่วันไคย ซึ่งเราต้องคิดหาเองโดยวิธีดูหรรษของวันนั้น

ชื่อวันไคยซึ่งประกอบด้วย "แม่วันไคย" และ "ลูกวันไคย" แบบเกี่ยวกับการเรียกชื่อปีมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะชนชาติไทเผ่าต่าง ๆ และจีน เวียดนามจะเรียกชื่อวันไคยตรงกัน แม่วันไคยแรมจะคลาดเคลื่อนบ้างก็ตาม ไทจีน ไทลื้อนับเดือนก่อนกรุงเทพา 1 เดือน ส่วนทางเชียงใหม่เรียกเดือนก่อนกรุงเทพฯ 2 เดือน และมีคิว่า "เดือนคู่ดับคิ เดือนคี่ดับคิ" (เดือนคู่ดับแรม 15 หรือมี 30 วัน เดือนคี่ดับแรม 14 หรือมี 29 วัน) แต่ไทจีน ไทลื้อจะถือว่า "เดือนคู่ดับหน เดือนคี่ดับเต็ม" (เดือนคู่ดับแรม 14 หรือมี 29 วัน เดือนคี่ดับแรม 15 หรือมี 30 วัน) วันขึ้นแรมจึงคลาดเคลื่อนกันในบางเดือน นอกจากนั้นการวางเดือน 2 เดือนในปือธิกมาส และการเพิ่ม 1 วันในปือธิกวารไม่ตรงกัน วันขึ้นแรมจึงอาจไม่ตรงกันก็ได้ วันไคยซึ่งเป็นหลักฐานยืนยันว่าเป็นวันไคยกันแน่ ยิ่งถ้ามีการระบุวันไคยพร้อมกับวันเม็ง (वार) ชื่อของวันยิ่งแน่นอนอย่างไม่มีปัญหา ยกตัวอย่างวันสร้างเมืองเชียงใหม่ คือวันพฤหัสบดีวันเมืองเป้า ปีจุลศักราช 658 แม้จะไม่ระบุเดือน เราทราบวันที่สถาปนาปฏิทินสุริยคติได้ เพราะวันพฤหัสบดีเมืองปล้าในปีหนึ่งมีครั้งเดียว และต้องนับอีก 420 วันถึงจะพบวันพฤหัสบดีเมืองเป้าอีกครั้งหนึ่ง นักคำนวณจึงถือวันไคยคู่กับวันเม็งมากกว่าวันขึ้นแรม (อ่านข้อเขียนของนายโรเบิร์ต บิลลาร์ด (Roger Billard) ของ ดร.เจ.ซี.อีค (Dr.J.C.Eade)

วิธีหาซื้อวันไคย

เมื่อเรามีहरुณของวันแล้ว (อุปัทกะคิน หรือคำนวณตามตำราสุริยาคร) เราอาจหาซื้อวันไคยได้สามวิธีไทย หรือวิธีฝรั่ง

จะหาซื้อแม่วันไคย แบบไทย จงดู เลขท้ายของहरुณวัน ถ้าเลขท้ายเป็นเลข 1 ก็นับว่า 1-วัน ถ้า 2 ก็นับ 2-วัน ถ้า 3 ว่า 3-วัน ถ้า 4-กาบ 5-กับ 6-รวาย 7-เมือง 8-เป็ก 9-กัค 10-กค हरुณในศิลาจารึกวัดเชียงมั่นคือ 240,356 มีเลขท้ายเป็น 6 คุลาคับจาก 1-วัน ก็พบว่า 6 คือ รวาย แม่วันคือรวาย

สามแบบฝรั่ง นายโรเบิร์ต บียาร์แนะนำให้ เอาहरुณบวกกับ 7 แล้วนำเลขท้ายเทียบกับลำดับปรกคิหรือ 1-กาบ 2-กับ 3-รวาย ฯลฯ เช่น 240,356 บวกกับ 7 ได้ 240,363 นำเลข 3 อ่านลำดับ จะพบ 3-รวาย จึงได้รวายเป็นแม่วันไคยเช่นเดียวกับวิธีของไทย

จะหาซื้อลูกวันไคย แบบไทยให้นำ हरुณวันนั้นหารด้วย 12 เศษนับ 1-ไล่ 2-สง่า 3-เม็ก 4-สัน 5-เส้า 6-เส็ก 7-ไก้ 8-ใจ้ 9-เป้า 10-ยี่ 11-เหม้า 12-สี เช่น हरुณ 240,356 หารด้วย 12 ได้ 20029 กับเศษ 8 ซึ่งตรงกับ ใจ้ हरुณ 240,356 ของศิลาจารึกวันเชียงมั่น จึงตรงกับวัน "รวายใจ้" หรือวันชวด (หนู) แม่วันอันคับ 3

นายบียาร์แนะนำให้หาहरुณบวกกับ 5 ก่อนแล้วหารด้วย 12 เศษนับตามลำดับปรกคิ 240,356 บวกกับ 5 ได้ 240,361 หารด้วย 12 ได้ 2003 กับเศษ 1 คือ ใจ้ ของลำดับปรกคิ ใจ้-เป้า-ยี่-เหม้า ฯลฯ ตรงกับแบบไทย

นายเจ.ซี.อีค แนะนำให้บวกहरुณกับ 17 แล้วหารด้วย 60 เศษคือลำดับใน 60 ชื่อ หนไทยคือรวมทั้งแม่วันและลูกวัน วิธีนี้ต้องใช้ลำดับ 60 ชื่อ ซึ่งเราไม่ค่อยใช้กัน

นายอีคให้เหตุผลว่าहरुณ 1 เป็นวันกคสี (7/5) วันนี้อยู่ลำดับที่ 17 ในลำดับ 60 ชื่อแม่กาบใจ้ จึงต้องบวกहरुณกับ 17 ก่อนหารด้วย 60 แล้วดูเศษ

วิธีของ นายคำฟู ขนุนแก้ว ในหนังสือ ปฏิทิน 50 ปี (เชียงใหม่ 2499) ซึ่งแนะนำให้หาहरुณด้วย 60 เศษคือวันไคยคือถ้า เศษ 1 เท่าสง่า เศษ 2 เท่าเม็ก ฯลฯ ปรากฏว่าผิดพลาดทั้งวิธีและลำดับ 240,356 หารด้วย 60 ได้ 4005 กับเศษ 56 ซึ่งตรงกับเมืองเป้า ไม่ใช่รวายใจ้ อนึ่งลำดับของนายคำฟูซึ่งนับ 1-เท่าสง่า 2-เท่าเม็ก นั้นผิดกับระบบทั่วโลก

จบบริบูรณ์

ปีเก่าเมืง ย.ศ.๑๓๖๕ พ.ศ.๒๕๔๖

สุริยคติ		จันทรคติ		วันเม็ง	วันโท	วันแกกกอง	วันหัวเรียง หมอน	ฟ้าดีแสง เศษ	วันคติทั้ง ๕ และอมริสสโชค
วันที่	เดือน	ขึ้น/แรม	เดือน						
1	พฤษภาคม	ขึ้น 1	8	พฤษภบดี	กาบเส็ด	ท่ายพั่ว		6	ภทวาทิดี
2		2		ศุกร	ดัดไค	ยี่เพียง	✓	2	
3		3		เสาร์	รวายไค	แกกกอง		7	
4		4		อาทิตย์	เมืองเป้า	รองพิน		3	
5		5		จันทร์	เป็กยี่	พินดอก		8	
6		6		อังคาร	กัถเหม้า	พินดาย		4	
7		7		พุธ	กตสี	สุพัก	✓	0	
8		8		พฤษภบดี	ร้วงไค	รับไค		5	
9		9		ศุกร	เต่าสะง่า	รับดาย		1	
10		10		เสาร์	ก่าเม็ด	ชว้าไค	✓	6	
11		11		อาทิตย์	กาบสัน	ใสเจ้า	✓	2	
12		12		จันทร์	ดัดเร้า	ใสเสีย	✓	7	
13		13		อังคาร	รวายเส็ด	ท่ายพั่ว	✓	3	ไชยาคิดี
14		14		พุธ	เมืองไค	ยี่เพียง		8	ปฎณาคิดี
15		15		พฤษภบดี	เป็กไค	แกกกอง		4	
16		แรม 1		ศุกร	กัถเป้า	รองพิน		0	
17		2		เสาร์	กตยี่	พินดอก		5	นันทาคิดี-อมริสสโชค
18		3		อาทิตย์	ร้วงเหม้า	พินดาย		1	
19		4		จันทร์	เต่าสี	สุพัก	✓	6	
20		5		อังคาร	ก่าไค	รับไค		2	
21		6		พุธ	กาบสะง่า	รับดาย		7	
22		7		พฤษภบดี	ดัดเม็ด	ชว้าไค	✓	3	
23		8		ศุกร	รวายสัน	ใสเจ้า		8	
24		9		เสาร์	เมืองเร้า	ใสเสีย		4	ริตตาคิดี
25		10		อาทิตย์	เป็กเส็ด	ท่ายพั่ว	✓	0	
26		11		จันทร์	กัถไค	ยี่เพียง		5	
27		12		อังคาร	กตไค	แกกกอง		1	
28		13		พุธ	ร้วงเป้า	รองพิน	✓	6	
29		14		พฤษภบดี	เต่ายี่	พินดอก	✓	2	
30		15		ศุกร	ก่าเหม้า	พินดาย		7	
31		ขึ้น 1	9	เสาร์	กาบสี	รับไค		2	

ปีกาเม็ต จ.ศ.๑๓๖๕ พ.ศ.๒๕๔๖

สุริยคติ		จันทรคติ		วันเม็ง	วันโท	วันเก้าก่อง	วันหัวเรียง หมอน	ฟ้าดินแสง เศษ	วันดีทั้ง ๕ และอมวิสสโชค
วันที่	เดือน	ขึ้น/แรม	เดือน						
1	มิถุนายน	ขึ้น 2	9	อาทิตย์	ดับไล่	รับตาย	✓	7	อมวิสสโชค
2		3		จันทร์	รวายสะง่า	ขว่าได้		3	
3		4		อังคาร	เมืองเม็ต	ไล่เจ้า		8	
4		5		พุธ	เป็กสัน	ไล่เสีย		4	
5		6		พฤหัสบดี	กึดเช้า	ห้ายห้าว		0	
6		7		ศุกร์	กตเส็ด	ยี่เพียง	✓	5	
7		8		เสาร์	ร้วงไล่	เก้าก่อง		1	
8		9		อาทิตย์	เต่าไล่	รองพื้น		6	
9		10		จันทร์	กำเป่า	พินดอก	✓	2	
10		11		อังคาร	กบยี่	พินคาย	✓	7	
11		12		พุธ	ดับเนมัว	สุพัก	✓	3	ภัทราตติ
12		13		พฤหัสบดี	รวายสี่	รับได้	✓	8	
13		14		ศุกร์	เมืองไล่	รับตาย		4	
14		15		เสาร์	เป็กสะง่า	ขว่าได้		0	
15		แรม 1		อาทิตย์	กึดเม็ต	ไล่เจ้า		5	
16		2		จันทร์	กตสัน	ไล่เสีย		1	ไยยาตติ
17		3		อังคาร	ร้วงเช้า	ห้ายห้าว		6	
18		4		พุธ	เต่าเส็ด	ยี่เพียง	✓	2	
19		5		พฤหัสบดี	กำไล่	เก้าก่อง		7	
20		6		ศุกร์	กบไล่	รองพื้น		3	
21		7		เสาร์	ดับเป่า	พินดอก	✓	8	อมวิสสโชค
22		8		อาทิตย์	รวายยี่	พินคาย		4	
23		9		จันทร์	เมืองเนมัว	สุพัก		0	
24		10		อังคาร	เป็กสี่	รับได้	✓	5	
25		11		พุธ	กึดไล่	รับตาย		1	
26		12		พฤหัสบดี	กตสะง่า	ขว่าได้		6	ริตดาตติ
27		13		ศุกร์	ร้วงเม็ต	ไล่เจ้า	✓	2	
28		14		เสาร์	เต่าสัน	ไล่เสีย	✓	7	
29		ขึ้น 1	10	อาทิตย์	กำเช้า	ยี่เพียง		7	
30		2		จันทร์	กบเส็ด	เก้าก่อง	✓	3	

ปีกาเม็ต จ.ศ.๑๓๖๕ พ.ศ.๒๕๔๖

ศรียคคิ		จันทรคคิ		วันเม็ง	วันโท	วันเก็กอง	วันหวัเรียง หมอบ	ฟ้าคิแสง เศษ	วันคิตีทั้ง ๕ และอมริสสโชค
วันที่	เดือน	ขึ้น/แรม	เดือน						
1	กรกฎาคม	ขึ้น 3	10	อังคาร	ดับได้	รองพัน		8	ไวยาคิตี
2		4		พุธ	รวายใจ	พันดอก		4	
3		5		พฤหัสบดี	เมืองเป้า	พันดา		0	
4		6		ศุกร์	เป็กย	สุพัก		5	นันทาคิตี
5		7		เสาร์	กัคหม้า	รับได้	✓	1	
6		8		อาทิตย์	กคสิ	รับดา		6	
7		9		จันทร์	ร้วงได้	ชว่าได้		2	อมริสสโชค
8		10		อังคาร	เต้าสะง่า	ไลเจ้า	✓	7	
9		11		พุธ	ก่าเม็ต	ไลเสีย	✓	3	
10		12		พฤหัสบดี	กานสัน	ห้ายพั่ว	✓	8	ริคคาคิตี
11		13		ศุกร์	ดับเจ้า	ยี่เพียง	✓	4	
12		14		เสาร์	รวายเส็ด	เก็กอง		0	
13		15		อาทิตย์	เมืองไค้	รองพัน		5	
14		แรม 1		จันทร์	เป็กใจ	พันดอก		1	
15		2		อังคาร	กัคเป้า	พันดา		6	
16		3		พุธ	กคย	สุพัก		2	อมริสสโชค
17		4		พฤหัสบดี	ร้วงหม้า	รับได้	✓	7	
18		5		ศุกร์	เต้าสิ	รับดา		3	
19		6		เสาร์	ก่าได้	ชว่าได้		8	
20		7		อาทิตย์	กานสะง่า	ไลเจ้า	✓	4	
21		8		จันทร์	ดับเม็ต	ไลเสีย		0	
22		9		อังคาร	รวายสัน	ห้ายพั่ว		5	อมริสสโชค
23		10		พุธ	เมืองเจ้า	ยี่เพียง	✓	1	
24		11		พฤหัสบดี	เป็กเส็ด	เก็กอง		6	
25		12		ศุกร์	กัคไค้	รองพัน		2	
26		13		เสาร์	กคใจ	พันดอก	✓	7	
27		14		อาทิตย์	ร้วงเป้า	พันดา	✓	3	
28		15		จันทร์	เต้าย	สุพัก		8	ภัทรคิตี-อมริสสโชค
29		ขึ้น 1	11	อังคาร	ก่าหม้า	รับดา		3	
30		2		พุธ	กานสิ	ชว่าได้	✓	8	
31		3		พฤหัสบดี	ดับได้	ไลเจ้า		4	

ปีกาเม็ต ย.ศ.๑๓๖๕ พ.ศ.๒๕๔๖

สุริยคติ		จันทรคติ		วันเม็ง	วันโท	วันเสาร์	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันอาทิตย์
วันที่	เดือน	ขึ้น/นรม	เดือน						
1	สิงหาคม	ขึ้น 4	11	ศุกร์	วายุสะงา	ไฉเสีย		0	อมริสสโชค
2		5		เสาร์	เมืองเม็ต	ห้ายพาว		5	
3		6		อาทิตย์	เป็กสัน	ยี่เพียง		1	
4		7		จันทร์	กิดเร้า	เก็กอง	✓	6	ไชยญาติดี
5		8		อังคาร	กตเส็ด	รองพิน		2	
6		9		พุธ	ร้วงไค้	พินดอก		7	
7		10		พฤหัสบดี	เต้าไค้	พินตาย	✓	3	ปุ่นญาติดี
8		11		ศุกร์	ก่าเป้า	สุพัก	✓	8	
9		12		เสาร์	กบาย	รับไค้	✓	4	
10		13		อาทิตย์	คืบเหน้า	รับตาย	✓	0	นันทาดี
11		14		จันทร์	รวายสิ	ชว้าไค้		5	
12		15		อังคาร	เมืองไค้	ไค้เจ้า		1	
13		นรม 1		พุธ	เป็กสะงา	ไค้เสีย		6	ริตตาดี
14		2		พฤหัสบดี	กิดเม็ต	ห้ายพาว		2	
15		3		ศุกร์	กตสัน	ยี่เพียง		7	
16		4		เสาร์	ร้วงเร้า	เก็กอง	✓	3	ริตตาดี
17		5		อาทิตย์	เต้าเส็ด	รองพิน		8	
18		6		จันทร์	ก่าไค้	พินดอก		4	
19		7		อังคาร	กบายไค้	พินตาย	✓	0	ริตตาดี
20		8		พุธ	คืบเป้า	สุพัก		5	
21		9		พฤหัสบดี	รวายยี่	รับไค้		1	
22		10		ศุกร์	เมืองเหน้า	รับตาย	✓	6	ริตตาดี
23		11		เสาร์	เป็กสิ	ชว้าไค้		2	
24		12		อาทิตย์	กิดไค้	ไค้เจ้า		7	
25		13		จันทร์	กตสะงา	ไค้เสีย	✓	3	ริตตาดี
26		14		อังคาร	ร้วงเม็ต	ห้ายพาว	✓	8	
27		ขึ้น 1	12	พุธ	เต้าสัน	เก็กอง		8	
28		2		พฤหัสบดี	ก่าเล้า	รองพิน	✓	4	ริตตาดี
29		3		ศุกร์	กบายเส็ด	พินดอก		0	
30		4		เสาร์	คืบไค้	พินตาย		5	
31		5		อาทิตย์	รวายไค้	สุพัก		1	

ปีเก่าเม็ต จ.ภ.๑๓๖๕ พ.ภ.๒๕๔๖

สุริยคติ		จันทรคติ		วันเม็ง	วันโท	วันเสาร์ทอง	วันหัวเร้ง หมอน	ฟ้าดีแสง เศษ	วันดีทั้ง ๕ และอมริสสโชค
วันที่	เดือน	ขึ้น/แรม	เดือน						
1	ตุลาคม	ขึ้น 6	เถิง	พุธ	เมืองเม็ต	เสาร์ทอง		2	ริตดาดี
2		7		พฤหัสบดี	เบิกสัน	รองพัน	✓	7	
3		8		ศุกร์	กิดเจ้า	พินดอก		3	
4		9		เสาร์	กตเส็ด	พินดาย		8	
5		10		อาทิตย์	ล้งไค้	สุพัก	✓	4	
6		11		จันทร์	เต่าไจ้	รับไค้	✓	0	
7		12		อังคาร	กำเป้า	รับตาย	✓	5	
8		13		พุธ	กานยี่	ชว้าไค้	✓	1	
9		14		พฤหัสบดี	ดับหม้า	ใสเจ้า		6	
10		15		ศุกร์	รวายสี่	ใสเสีย		2	
11		แรม 1		เสาร์	เมืองไค้	ท่ายพั่ว		7	อมริสสโชค
12		2		อาทิตย์	เบิกสะง่า	ยี่เพียง		3	
13		3		จันทร์	กิดเม็ต	เสาร์ทอง		8	
14		4		อังคาร	กตสัน	รองพัน	✓	4	
15		5		พุธ	วังเจ้า	พินดอก		0	
16		6		พฤหัสบดี	เต่าเส็ด	พินดาย		5	
17		7		ศุกร์	กำไค้	สุพัก	✓	1	
18		8		เสาร์	กานยี่	รับไค้		6	
19		9		อาทิตย์	ดับเป้า	รับตาย		2	
20		10		จันทร์	รวายยี่	ชว้าไค้	✓	7	
21		11		อังคาร	เมืองหม้า	ใสเจ้า		3	ภทราดี
22		12		พุธ	เบิกสี่	ใสเสีย		8	
23		13		พฤหัสบดี	กิดไค้	ท่ายพั่ว	✓	4	
24		14		ศุกร์	กตสะง่า	ยี่เพียง	✓	0	
25		ขึ้น 1	ยี่	เสาร์	วังเม็ต	รองพัน		0	
26		2		อาทิตย์	เต่าสัน	พินดอก	✓	5	อมริสสโชค
27		3		จันทร์	กำเจ้า	พินดาย		1	
28		4		อังคาร	กานเส็ด	สุพัก		6	
29		5		พุธ	ดับไค้	รับไค้		2	
30		6		พฤหัสบดี	รวายไค้	รับตาย		7	
31		7		ศุกร์	เมืองเป้า	ชว้าไค้	✓	3	

ปีเก่าเม็ต จ.ศ.๑๓๖๕ พ.ศ.๒๕๔๖

สุริยคติ		จันทรคติ		วันเม็ง	วันโท	วันเก่าก่อง	วันหัวเรียง หมอน	ฟ้าดินแสง เศษ	วันดีทั้ง ๕ และอมริสสโชค
วันที่	เดือน	ขึ้น/แรม	เดือน						
1	พฤศจิกายน	ขึ้น 8	ยี่	เสาร์	เป็กยี่	ไล่เจ้า		8	ภัทรคติ
2		9		อาทิตย์	กัฒหม่า	ไล่เสีย		4	
3		10		จันทร์	กตสึ	ห้ายพั่ว	✓	0	
4		11		อังคาร	ร้วงไล่	ยี่เพียง	✓	5	
5		12		พุธ	เต่าสะง่า	เก่าก่อง	✓	1	
6		13		พฤหัสบดี	ก่าเม็ต	รองพิน	✓	6	
7		14		ศุกร์	กาสัน	พินดอก		2	
8		15		เสาร์	ดับเร้า	พินตาย		7	
9		แรม 1		อาทิตย์	รวายเส็ด	สุพัก		3	ไชยาดี
10		2		จันทร์	เมืองไล่	รับได้		8	
11		3		อังคาร	เป็กไล่	รับตาย		4	
12		4		พุธ	กัฒเป้า	ขว่าได้	✓	0	
13		5		พฤหัสบดี	กตยี่	ไล่เจ้า		5	
14		6		ศุกร์	ร้วงหม่า	ไล่เสีย		1	
15		7		เสาร์	เต่าสึ	ห้ายพั่ว	✓	6	
16		8		อาทิตย์	ก่าไล่	ยี่เพียง		2	
17		9		จันทร์	กาสะง่า	เก่าก่อง		7	อมริสสโชค
18		10		อังคาร	ดับเม็ต	รองพิน	✓	3	
19		11		พุธ	รวายสัน	พินดอก		8	
20		12		พฤหัสบดี	เมืองเร้า	พินตาย		4	
21		13		ศุกร์	เป็กเส็ด	สุพัก	✓	0	
22		14		เสาร์	กัฒไล่	รับได้	✓	5	
23		15		อาทิตย์	กตไล่	รับตาย		1	
24		ขึ้น 1	3	จันทร์	ร้วงเป้า	ไล่เจ้า		5	อมริสสโชค
25		2		อังคาร	เต่ายี่	ไล่เสีย	✓	1	
26		3		พุธ	ก่าหม่า	ห้ายพั่ว		6	
27		4		พฤหัสบดี	กาสึ	ยี่เพียง		2	
28		5		ศุกร์	ดับไล่	เก่าก่อง		7	
29		6		เสาร์	รวายสะง่า	รองพิน		3	
30		7		อาทิตย์	เมืองเม็ต	พินดอก	✓	8	

ปีเก่าเมืง ย.ศ.๑๓๖๕ พ.ศ.๒๕๔๖

สุริยคติ		จันทรคติ		วันเมืง	วันไท	วันแกกฮอง	วันหัวเรีง หมอน	ฟ้าดินสง เศษ	วันตติทั้ง ๕ และอมริสสโชค
วันที่	เดือน	ขึ้น/แรม	เดือน						
1	ธันวาคม	ขึ้น 8	3	จันทร	เป็กสัน	พินดา		4	อมริสสโชค
2		9		อังคาร	กิดเร้า	สุพัก		0	
3		10		พุธ	กตเส็ด	รับได้	✓	5	
4		11		พฤหัสบดี	ร้วงได้	รับดา	✓	1	
5		12		ศุกร์	เต้าใจ	ชว่าได้	✓	6	
6		13		เสาร์	ก่าเป้า	ไลเจ้า	✓	2	
7		14		อาทิตย์	กานยิ	ไลเสย		7	
8		15		จันทร	ดืบเหน้า	ท่ายพั่ว		3	
9		แรม 1		อังคาร	รวายสิ	ยิเพีง		8	ภัทราตติ-อมริสสโชค
10		2		พุธ	เมืองไล	แกกฮอง		4	
11		3		พฤหัสบดี	เป็กสะง้า	รองพิน		0	
12		4		ศุกร์	กิดเม็ด	พินดอก	✓	5	
13		5		เสาร์	กตสัน	พินดา		1	
14		6		อาทิตย์	ร้วงเร้า	สุพัก		6	
15		7		จันทร	เต้าเส็ด	รับได้	✓	2	
16		8		อังคาร	ก่าได้	รับดา		7	ไยยาตติ
17		9		พุธ	กานใจ	ชว่าได้		3	
18		10		พฤหัสบดี	ดืบเป้า	ไลเจ้า	✓	8	
19		11		ศุกร์	รวายยิ	ไลเสย		4	
20		12		เสาร์	เมืองเหน้า	ท่ายพั่ว		0	
21		13		อาทิตย์	เป็กสิ	ยิเพีง	✓	5	
22		14		จันทร	กิดไล	แกกฮอง	✓	1	
23		ขึ้น 1	4	อังคาร	กตสะง้า	พินดอก		1	ภัทราตติ
24		2		พุธ	ร้วงเม็ด	พินดา	✓	6	
25		3		พฤหัสบดี	เต้าสัน	สุพัก		2	
26		4		ศุกร์	ก่าเร้า	รับได้		7	
27		5		เสาร์	กานเส็ด	รับดา		3	
28		6		อาทิตย์	ดืบได้	ชว่าได้		8	
29		7		จันทร	รวายใจ	ไลเจ้า	✓	4	
30		8		อังคาร	เมืองเป้า	ไลเสย		0	ไยยาตติ
31		9		พุธ	เป็กยิ	ท่ายพั่ว		5	

ปีกาเม็ต ย.ศ.๑๓๖๕ พ.ศ.๒๕๔๗

สุริยคติ		จันทรคติ		วันเม็ง	วันโท	วันเก้งก่อง	วันหัวเร้ง หมอน	ฟ้าดินแสง เศษ	วันดีทั้ง ๕ และอมริสสโชค
วันที่	เดือน	ขึ้น/แรม	เดือน						
1	มกราคม	ขึ้น 10	4	พฤษภ	กัฒเนมัว	ยี่เพียง	✓	1	ปุ่นนาดีดี นันทาดีดี
2		11		ศุกร	กตสี	เก้งก่อง	✓	6	
3		12		เสาร์	ร้วงไผ่	รองพื้น	✓	2	
4		13		อาทิตย์	เต่าสะง่า	พินดอก	✓	7	
5		14		จันทร์	กำเม็ค	พินดา		3	
6		15		อังคาร	กานสัน	สุพัก		8	ริตดาดีดี
7		แรม 1		พุธ	คืบเข้า	รับได้		4	
8		2		พฤษภ	รวายเล็ด	รับดา		0	
9		3		ศุกร	เมืองไค	ขัวได้		5	
10		4		เสาร์	เป็กไค	ไคเจ้า	✓	1	
11		5		อาทิตย์	กัฒเนมัว	ไคเสีย		6	
12		6		จันทร์	กตสี	ท่ายพั่ว		2	
13		7		อังคาร	ร้วงเมมัว	ยี่เพียง	✓	7	
14		8		พุธ	เต่าสี	เก้งก่อง		3	
15		9		พฤษภ	กำไค	รองพื้น		8	
16		10		ศุกร	กานสะง่า	พินดอก	✓	4	
17		11		เสาร์	คืบเม็ค	พินดา		0	
18		12		อาทิตย์	รวายสัน	สุพัก		5	
19		13		จันทร์	เมืองเข้า	รับได้	✓	1	
20		14		อังคาร	เป็กเล็ด	รับดา	✓	6	
21		15		พุธ	กัฒไค	ขัวได้		2	ภัทราดีดี
22		ขึ้น 1	5	พฤษภ	กตไค	ไคเสีย		6	
23		2		ศุกร	ร้วงเปมัว	ท่ายพั่ว	✓	2	
24		3		เสาร์	เต่าย	ยี่เพียง		7	
25		4		อาทิตย์	กำเมมัว	เก้งก่อง		3	
26		5		จันทร์	กานสี	รองพื้น		8	
27		6		อังคาร	คืบไค	พินดอก		4	
28		7		พุธ	รวายสะง่า	พินดา	✓	0	
29		8		พฤษภ	เมืองเม็ค	สุพัก		5	
30		9		ศุกร	เป็กสัน	รับได้		1	
31		10		เสาร์	กัฒเข้า	รับดา	✓	6	

ปีเก่าเมื่อด ข.ศ.๑๓๖๕ พ.ศ.๒๕๔๗

สุริยคติ		จันทรคติ		วันเม็ง	วันโท	วันแก่ก่อง	วันหัวเร้ง	ฟ้าดิน่ง	วันคติทั้ง ๕ และอมวิสสโชค
วันที่	เดือน	ขึ้น/แรม	เดือน						
1	กุมภาพันธ์	ขึ้น 11	5	อาทิตย์	กตเส็ด	ขว้าได้	✓	2	ไชยาดี
2		12		จันทร์	ร่วงได้	ไลเจ้า	✓	7	
3		13		อังคาร	เต่าใจ	ไลเสีย	✓	3	
4		14		พุธ	กำเป้า	ห้ายห้าว		8	
5		15		พฤหัสบดี	กานยี่	ยี่เพียง		4	
6		แรม 1		ศุกร์	ดับหน้า	แก่ก่อง		0	ปณณาดิ อมวิสสโชค-นันทาดี
7		2		เสาร์	รวายสี	รองพิน		5	
8		3		อาทิตย์	เมืองไล	พินดอ		1	
9		4		จันทร์	เป็กสะง่า	พินตาย	✓	6	
10		5		อังคาร	กตเม็ด	สุพัก		2	
11		6		พุธ	กตสัน	รับได้		7	วิตดาดี
12		7		พฤหัสบดี	ร่วงเข้า	รับตาย	✓	3	
13		8		ศุกร์	เต่าเส็ด	ขว้าได้		8	
14		9		เสาร์	กำได้	ไลเจ้า		4	
15		10		อาทิตย์	กานใจ	ไลเสีย	✓	0	
16		11		จันทร์	ดับเป้า	ห้ายห้าว		5	อมวิสสโชค-นันทาดี
17		12		อังคาร	รวายยี่	ยี่เพียง		1	
18		13		พุธ	เมืองหน้า	แก่ก่อง	✓	6	
19		14		พฤหัสบดี	เป็กสี	รองพิน	✓	2	
20		ขึ้น 1	6	ศุกร์	กตได้	พินตาย		2	
21		2		เสาร์	กตสะง่า	สุพัก	✓	7	วิตดาดี
22		3		อาทิตย์	ร่วงเม็ด	รับได้		3	
23		4		จันทร์	เต่าสัน	รับตาย		8	
24		5		อังคาร	กำเข้า	ขว้าได้		4	
25		6		พุธ	กานเส็ด	ไลเจ้า		0	
26		7		พฤหัสบดี	ดับได้	ไลเสีย	✓	5	วิตดาดี
27		8		ศุกร์	รวายใจ	ห้ายห้าว		1	
28		9		เสาร์	เมืองเป้า	ยี่เพียง		6	
29		10		อาทิตย์	เป็กยี่	แก่ก่อง	✓	2	

ปีเก่าเมืง ย.ศ.๑๓๖๕ พ.ศ.๒๕๔๗

สุริยคติ		จันทรคติ		วันเมืง	วันโท	วันเก้ากอง	วันหัวเรีง หมอน	ฟ้าดินสง เศษ	วันคติทั้ง ๕ และอมวิสสโชค
วันที่	เดือน	ขึ้น/แรม	เดือน						
1	มีนาคม	ขึ้น 11	6	จันทร	กัฒเหมา	รองพิน	✓	7	อมวิสสโชค
2		12		อังคาร	กคสิ	พินดอก	✓	3	
3		13		พุธ	รวังไค	พินคาย	✓	8	
4		14		พฤหัสบดี	เตาสะจัว	สุพัก		4	
5		15		ศุกร์	กำเม็ค	รับไค		0	
6		แรม 1		เสาร์	กามสัน	รับคาย		5	
7		2		อาทิตย์	คัมเห้า	ชว้าไค		1	
8		3		จันทร	รวายเส็ด	ไสเจ้า		6	
9		4		อังคาร	เมืองไค	ไสเสีย	✓	2	
10		5		พุธ	เม็กไค	ห้ายพั่ว		7	
11		6		พฤหัสบดี	กัฒเป้า	ยี่เพีย		3	
12		7		ศุกร์	กคยี่	เก้ากอง	✓	8	
13		8		เสาร์	รวังเหมา	รองพิน		4	
14		9		อาทิตย์	เตาสี	พินดอก		0	
15		10		จันทร	กำไค	พินคาย	✓	5	
16		11		อังคาร	กามสะจัว	สุพัก		1	ภัทราติ
17		12		พุธ	คัมเม็ค	รับไค		6	
18		13		พฤหัสบดี	รวายสัน	รับคาย	✓	2	
19		14		ศุกร์	เมืองเห้า	ชว้าไค	✓	7	
20		15		เสาร์	เม็กเส็ด	ไสเจ้า		3	
21		ขึ้น 1	7	อาทิตย์	กัฒไค	ห้ายพั่ว		7	
22		2		จันทร	กคไค	ยี่เพีย	✓	3	
23		3		อังคาร	รวังเป้า	เก้ากอง		8	
24		4		พุธ	เต้ายี่	รองพิน		4	
25		5		พฤหัสบดี	กำเหมา	พินดอก		0	บุณนติ
26		6		ศุกร์	กามลี	พินคาย		5	
27		7		เสาร์	คัมไค	สุพัก	✓	1	นันทาติ
28		8		อาทิตย์	รวายสะจัว	รับไค		6	
29		9		จันทร	เมืองเม็ค	รับคาย		2	อมวิสสโชค
30		10		อังคาร	เม็กสัน	ชว้าไค	✓	7	
31		11		พุธ	กัฒเห้า	ไสเจ้า	✓	3	

ปีกำเนิด-ปีกาบสิ้น จ.ศ.๑๓๖๕ - จ.ศ.๑๓๖๖ พ.ศ.๒๔๔๗

สุริยคติ		จันทรคติ		วันเม็ง	วันโท	วันเสาร์	วันพฤหัสบดี	ฟ้าดิน	วันดีทั้ง ๕ และอมวิสัยโชค
วันที่	เดือน	ขึ้น/แรม	เดือน						
1	เมษายน	ขึ้น 12	7	พฤษภาคม	กตเส็ด	ไสเส็ด	✓	8	ริตตาคติ
2		13		ศุกร	วังไค้	ท่ายพ้าว	✓	4	
3		14		เสาร์	เต้าไค้	ยี่เพียง		0	
4		15		อาทิตย์	กำเป้า	แก้งก่อง		5	
5		แรม 1		จันทร์	กบยี่	รองพิน		1	
6		2		อังคาร	คืบหม้า	พินดอก		6	
7		3		พุธ	รวายสิ	พินตาย		2	
8		4	8	พฤษภาคม	เมืองไค้	สุพัก	✓	7	อมวิสัยโชค
9		5		ศุกร	เป็กสะง่า	รับไค้		3	อมวิสัยโชค
10		6		เสาร์	กตเม็ด	รับตาย		8	
11		7		อาทิตย์	กตสัน	ขัวไค้	✓	4	
12		8		จันทร์	วังเร้า	ไสเจ้า		0	
13		9		อังคาร	เต้าเส็ด	ไสเส็ด		5	
14		10		พุธ	กำไค้	ท่ายพ้าว	✓	1	
15		11		พฤษภาคม	กบยี่	ยี่เพียง		2	
16		12		ศุกร	คืบหม้า	แก้งก่อง		7	
17		13		เสาร์	รวายยี่	รองพิน	✓	3	
18		14		อาทิตย์	เมืองหม้า	พินดอก	✓	8	
19	พฤษภาคม	ขึ้น 1		จันทร์	เป็กสิ	สุพัก		2	อมวิสัยโชค
20		2		อังคาร	กตไค้	รับไค้	✓	7	
21		3		พุธ	กตสะง่า	รับตาย		3	
22		4		พฤษภาคม	วังเม็ด	ขัวไค้		8	
23		5		ศุกร	เต้าสัน	ไสเจ้า		4	
24		6		เสาร์	กำเล้า	ไสเส็ด		0	
25		7		อาทิตย์	กบเส็ด	ท่ายพ้าว	✓	5	
26		8		จันทร์	คืบไค้	ยี่เพียง		1	
27		9		อังคาร	รวายไค้	แก้งก่อง		6	
28		10		พุธ	เมืองเป้า	รองพิน	✓	2	
29		11		พฤษภาคม	เป็กยี่	พินดอก	✓	7	
30		12		ศุกร	คืบหม้า	พินตาย	✓	3	

หนังสือปีใหม่ จุลศักราช ๑๓๖๕ ตัว ปีกาเม็ด

มังคลาฎีกาลานุกาละ สังกรมสวัสดิ สิริสมมัสตุ จุลศักราชได้ ๑๓๖๕ ตัว มะเมียสนากัมโพชะ
ขอมพิสัย ในคิมหานุต จิตรมาส ชุณห์นักษัตรสมิ จันทรโณ ไทมาสว่าปีเต่าสะง่า เดือน ๗ ออก ๑๓ ค่ำ ไทเมืองไส้
พระจันทร์จรณยุทธโยชนโสเดสดีจ เข้าเทียบเทียบนักษัตรตฤกษ์ตัวถ้วน ๑๑ ชื่อ บุรพผลุณี เทวดาปรากฏใน
สิงหเทโวราศิ นาทฤกษ์ ๓๐ ตัว เสียงยามเที่ยงเข้าสู่ยามชุดซ้าย ๔ ลูกนาทึ ปลาย ๑ บาท ๑๔ พิชชา ๕ ปราน ๑๐
อักขระ

สังกรม คือพระสุริยาขุนสังกรณต้นอนสะแวงหาเหนือหลังเสดคชาพระญช้างเผือก ทัดทรงเครื่องอลังการ
ประดับด้วยรัตนาภรณ์อันมีสีขาว สุกกระโจม ส่างกระจอนหุ ทัดดอกอุบลขาว มือขวาถือดอกอุบลขาว
มือซ้ายถือดอกอุบลขาวดั่งกัน ไปสู่หนปัจฉิมะ มีนางเทวดาผู้ท้อมโนรา มาอนอยู่ถ้ำรับเอาขุนสังกรณต์
คนเกิดปีนี้เป็นที่รักแก่คนทั้งหลาย เท่าจักเป็นทูลกระษณ้อย อายุ ๕๐ ปีจักสร้างสมพรแล้วแล ท้าวพระญา
ผู้ใหญ่จักเดือดร้อน

ในวันสังกรณต์ไปนั้น เหตุตามกถาว่า "จันทรโกน สังกรม ปฏิโคโณ จ มหาพพา อภิสเร" ทือคนทั้งหลาย
ไปสู่สระโบกขรณีแม่น้ำใหญ่หนทางไควสี่เส้นสมกัน แลเค้าไม้ใหญ่ จอมปลวก อว่ายหน้าไปสู่หนวันออก
สระสงเกชเกล้าเกสี อาบลอย จังไรเสียในที่ทั้งหลายผ่งนั้น แล้วมานุ่งทรงผ้าผืนใหม่ ทัดทรงยัง
ดอกบัวอันเป็นพระญาดอกไม้ หากจักมีอายุยืนยาวไปชะแล อย่าหือมีใจขุนมัว กระทำบาป ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
ผิดศีลห้าเส้น แล้วหมั้นกระทำบุญที่อทานไปไจๆ

เดือน ๗ ออก ๑๔ ค่ำ เมืองวันอังคร ไทเบิกสะง่า เป็นวันปุติ คือว่าวันเนา วันนีบ่ควร
จักกระทำมังคลกัมมสักอันแล

เดือน ๗ ออก ๑๕ ค่ำ เมืองวันพุธ ไทวันกัณเม็ด ตติ ๑๒ นาทิตติ ๔๕ ตัว พระจันทร์
จรณยุทธโยชนโสเดสดีจวิโรจนการ อว่ายหน้ารณเข้าเทียบด้วยนักษัตรตฤกษ์ตัวถ้วน ๑๓ ชื่อว่าหัสตะ
เทวดาปรากฏในกันยปถวีราศิ นาทฤกษ์ ๓๗ ตัว เสียงยามกองแลงสู่แตรค่า ๓ ลูกนาทึ ปลาย ๑ บาท ๑๔ พิชชา
๔ ปราน ๑๐ อักขระ จุลศักราชจั้งขึ้นแถมตัวนี้ เป็นศักราชได้ ๑๓๖๕ ตัว ปีกาเม็ด ปีนวอกรักษาปี ไกรักษาเดือน
นาครักษาน้ำ อวัสสุโรยักษรักษาอากาศ พราหมณ์เป็นใหญ่แก่คนทั้งหลาย วอกเป็นใหญ่แก่สัตว์สี่ตีน
นกกลาเป็นใหญ่แก่สัตว์สองตีน ไก่บวราเป็นใหญ่แก่ไม้จริง ไม้ไผ่เป็นใหญ่แก่ไม้กลวง ฃเป็นใหญ่แก่หญ้าทั้งหลาย
ผีเสื้ออยู่ไม้หมากกวิด อย่าได้สับฟันข้างเป็นอุบการ ฃาคที่อน้ำ ๗ ตัว ฝนมี ๕๐๐ ห่า ตกในเขาสัตตบริภันต์
และมหาสมุทร ๒๔๗ ห่า ตกในเมืองคน ๔๒ ห่า ตกในป่าหิมพานต์ ๑๖๑ ห่า ฝนทวีปี หล้าปีปัฐมีหลาย
พิชชะของปลูกข้าวไร่นาดิ เทวดาวงเครื่องประดับทณาคไนย์ ปาปคหะตททณอีสาน ปาปลัคนาดททณพายัพ ใน
ทิศทั้ง ๓ นี้ จักกระทำมังคละบ่ควรเบ่นหน้าไปต้องแล

ราศิ ๔ ตติ ๔ วันผัด (นพฤษภ) ยาม ๑ ฤกษ์ตัวที่ ๑๘ ชื่อเชษฐา เป็นอธิปัตินปีนี้ ดิกระท่ามังคละชู้อันแล ฯ
อดิตวารพุทธศาสนาล่วงไปได้ ๒๕๔๕ พระวัสสา ปลาย ๑๑ เดือนเต็ม อนาคตศาสนายังจักมาพายหน้า
๒๕๔๔ พระวัสสา ปลาย ๑ เดือนเต็ม นับแต่วันปากปีไปพายหน้า ตามฎีกาชินกาลมกลินิ สังเกตเหตุเอาบวกกันเต็ม
๕๐๐๐ พระวัสสาบ่เกษ เหตุตามฎีกาวิมตวิโนทนี อันมหาพิลางคสมิพรสิเจ้า หากวิสัชชาแบ่งสิ่งๆ มานั้นแล

ปรีโยสาน สมุดดา วัลลา

นายสนั่น ธรรมธิ

พยากรณ์

นายยุทธพร นาคสุข

คำนวณ

นับจันทรคติ			วันไท	วันแกกกอง	วันฟ้าดินสง	นับสุริยคติ		
เดือน	ขึ้น	วันเม็ง				วันที่	เดือน	พ.ศ.
๘	๑	พฤษภ	ก้านเส็ด	ท่าย้าว	๖	๑	พฤษภาคม	๒๕๔๖
๙	๑	เสาร์	ก้านสี	รับได้	๒	๓๑	พฤษภาคม	๒๕๔๖
๑๐	๑	อาทิตย์	ก้านเ้า	ยี่เพียง	๗	๒๙	มิถุนายน	๒๕๔๖
๑๑	๑	อังคาร	ก้านหม้า	รับตาย	๓	๒๙	กรกฎาคม	๒๕๔๖
๑๒	๑	พุธ	เต้าลัน	แกกกอง	๘	๒๗	สิงหาคม	๒๕๔๖
เกียง	๑	ศุกร์	เต้ายี่	รว่าได้	๔	๒๖	กันยายน	๒๕๔๖
ยี่	๑	เสาร์	ร้วงเม็ค	รองพื้น	๐	๒๕	ตุลาคม	๒๕๔๖
๓	๑	จันทร์	ร้วงเป้า	ไล่เจ้า	๕	๒๔	พฤศจิกายน	๒๕๔๖
๔	๑	อังคาร	กคสะง้า	พินดอ	๑	๒๓	ธันวาคม	๒๕๔๖
๕	๑	พฤษภ	กคไ้	ไล่เสีย	๖	๒๒	มกราคม	๒๕๔๗
๖	๑	ศุกร์	กคไ้	พินดอ	๒	๒๐	กุมภาพันธ์	๒๕๔๗
๗	๑	อาทิตย์	กคไ้	ท่าย้าว	๗	๒๑	มีนาคม	๒๕๔๗

ประวัตินักวิจัย

นักวิจัย

นายสนั่น ธรรมธิ

ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.2527

นายเกริก อัครชีโนเรศ

ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.2526

นายยุทธพร นาคสุข

วิทยาศาสตรบัณฑิต (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.2543

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.2545

ผู้ช่วยนักวิจัย

นายสุเมธ สุทิน

ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.2525

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.2533

พระดิเรก วรญาณ (อินจันทร์)

พุทธศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ พ.ศ.2541